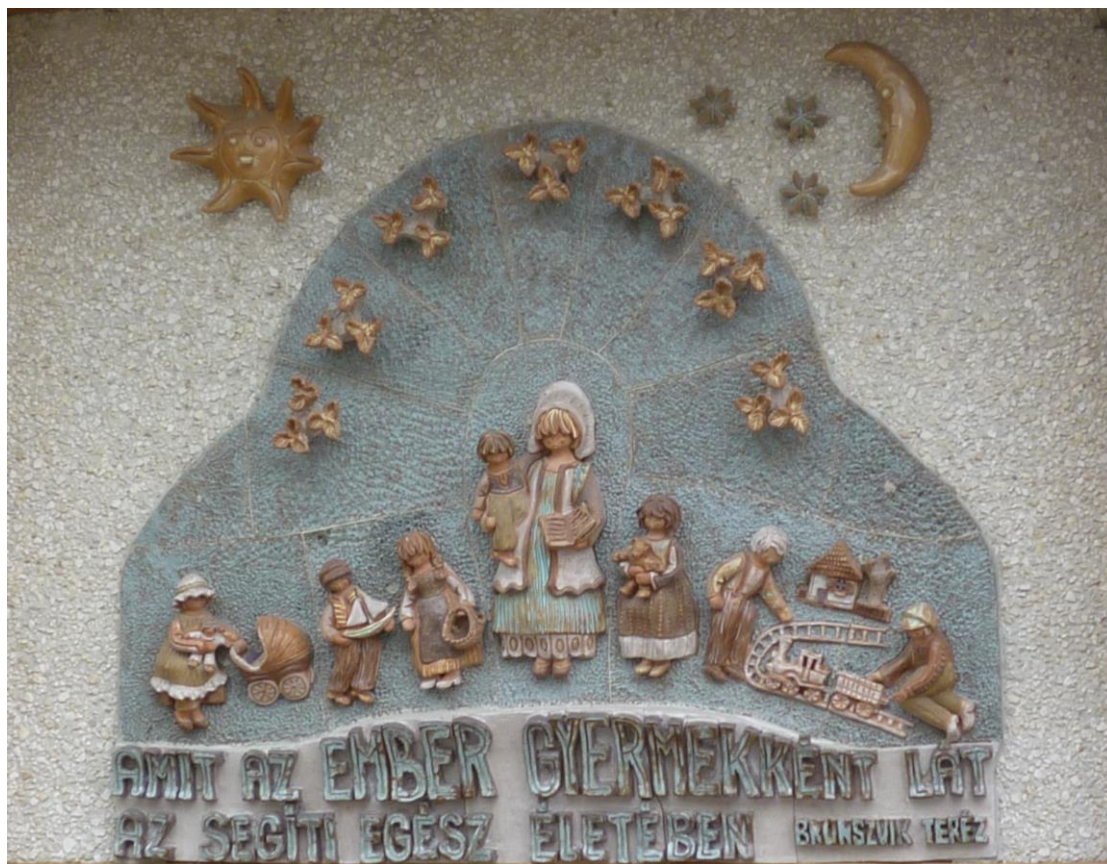


**Brunszvik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Hévíz**



***Pedagógiai Program
2022.***

Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében.

***Készítette:
Brunszvik Teréz Óvoda
Nevelőtestülete***

HITVALLÁSUNK

„Csináljon bármit, ami nyitogatja szemét és eszét,
szaporítja tapasztalatait.

Ő azt hiszi: csak játszik.

De mi már tudjuk mire megy ki a játék.

Arra, hogy a világban otthonosan mozgó,
eleven eszű, tevékeny ember váljék belőle.”

/Varga Domokos/

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

ADATLAP

Óvoda neve, címe, telefonszáma:

Brunsztik Teréz Óvoda Hévíz, Sugár u. 7.
Tel./Fax: 83/343-350
E-mail: ovoda@hevizegregy.hu
OM azonosító: 037374

Program címe:

Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében.

Az óvoda felügyeleti szerve:

Hévíz Város Önkormányzata, Kossuth L. u. 1.

Az intézmény jogállása:

Önálló jogi személy

Az intézmény gazdálkodása:

Részben önálló

Szakágazati jele:

80111-5

Szakfeladata:

Óvodai nevelés

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

Tartalomjegyzék

| | | |
|--------|--|----|
| 1. | Bevezető | 5 |
| 2. | Gyermekekép | 6 |
| 3. | Óvodakép | 6 |
| 3.1. | Óvodai nevelésünk célja | 7 |
| 3.2. | Alapelvek | 7 |
| 4. | Az óvodai nevelés általános feladata | 9 |
| 4.1. | Egészséges életmód kialakítása, egészségfejlesztés | 9 |
| 4.2. | Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés | 13 |
| 4.3. | Anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés | 16 |
| 5. | Az óvodai élet megszervezésének elvei | 18 |
| 5.1. | Személyi feltételek | 18 |
| 5.2. | Tárgyi feltételek | 18 |
| 5.3. | Óvodánk sajátos szolgáltatásai | 19 |
| 5.4. | Gyermekvédelem | 20 |
| 5.4.1. | Hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek felzárkóztatása, az esélyegyenlőség biztosítása | 22 |
| 5.5. | Az óvodai élet megszervezése | 23 |
| 5.6. | Az óvoda kapcsolatai | 24 |
| 6. | Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai | 26 |
| 6.1. | Játék | 26 |
| 6.2. | Verselés, mesélés | 28 |
| 6.3. | Ének, zene, énekes játék, gyermektánc | 31 |
| 6.4. | Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka | 34 |
| 6.5. | Mozgás | 36 |
| 6.6. | Külső világ tevékeny megismerése | 39 |
| 6.6.1. | Természeti, társadalmi környezetünk megismerése, környezetvédelem | 39 |
| 6.6.2. | A külső világ formái, mennyiségi, téri viszonyainak megismerése | 42 |
| 6.7. | Hagyományörzés | 44 |
| 6.8. | Munka jellegű tevékenységek | 46 |
| 6.9. | Tevékenységekben megvalósuló tanulás | 48 |
| 7. | A fejlődés jellemzői óvodáskor végére | 49 |
| 8. | Az integrált nevelés | 50 |
| | Mellékletek | 60 |

1. BEVEZETÉS

Óvodánk nevelőtestülete 1999-ben saját programot írt, amely a magyar neveléstörténet értékeire, nemzeti sajátosságaira, pedagógiai, pszichológiai kutatások eredményeire és nevelőtestületünk eddigi tapasztalataira, gyakorlatára épít.

A minősített programok közül a Hagyományörző Óvodai nevelési program és a Komplex prevenciós óvodai program hatott ránk leginkább a gyermekek megismerésére, fejlesztésére vonatkozó elképzeléseivel.

Figyelembe vettük a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelveit (32/2012.(X.08) - EMMI rendelet), mert óvodánk 2004 óta integrált nevelést folytat, biztosítva ezzel az egyenlő hozzáférést az ép intellektusú SNI gyermekek számára.

„A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXCV. Tv. 4.§ 25. pontjában meghatározott sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók közül az intézmény ellátja a:

- Mozgásszervi fejlődési zavarral küzdő
- Érzékszervi fejlődési zavarral küzdő (látás-hallás)
- Beszédfogyatékkal küzdő - ép intellektusú gyermekekét.”

Többször módosított pedagógiai programunk alapjaiban nem változott. Az átdolgozásoknál a megvalósíthatóságot vettük figyelembe.

Programunk rövidebb lett, ezáltal nagyobb teret enged a pedagógiai szabadságnak, ugyanakkor lehetőségeket kínál és további ötleteket ad a mellékletekben.

Az elmúlt évek tapasztalatai azt bizonyítják, hogy gyermekeink szeretnek óvodába járni, érdeklődők, kíváncsiak, nyitottak a környező világra, megjelenik tevékenységükben a kreativitás. Pedagógiai programunk eredményeként gyermekeink 6-7 éves korukra rendelkeznek azokkal a személyiségjegyekkel, amelyek alkalmassá teszik őket az iskolakezdetre.

Az alapprogram lehetőséget ad különböző innovatív pedagógiai törekvések megvalósítására. Intézményünk két csoportjában /Napocska, Méhecske/ a 2009/2010-es tanévben bevezettük a kompetenciaalapú óvodai programcsomagot, amelyet a TÁMOP 3.1.4.08/2 pályázatban foglaltak alapján 5 nevelési évig fenntartjuk. Programunk átdolgozásakor érvényesítettük a kompetenciaalapú program alapelveit, elméleti alapvetéseit. A fenntarthatóság biztosítása érdekében, a többi csoportnak is lehetősége lesz a kompetenciaalapú program gyakorlatának megismerésére, egyes részeinek kipróbálására a kompetenciaalapú nevelést folytató csoportok óvodapedagógusainak segítségével.

Intézményünk részt vett a TÁMOP 3.1.7 pályázaton – Referencia intézményi szolgáltatások a Hévízi óvodában.

Két jó gyakorlatot dolgoztunk ki a fejlesztés /Értelemnyitogató fejlesztő program - Látom, hallok, mondom, csinálom/.

Saját programunkkal az a célunk, hogy a 3 éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt a gyermekek megismerjék a szűkebb természeti, társadalmi környezetünket, kultúrájukat és eligazodjanak az őket körülvevő világban, és elősegítsük harmonikus testi és szociális fejlődésüket..

Jelen módosítás alapja a 2011. évi CXCV. Törvény a Nemzeti Köznevelésről, a 363/2012.(XII.17.) Korm. Rendelet az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjáról, 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet.

2. GYERMEKKÉP

Az óvodás kor a gyermek fejlődésében, személyisége alakulásában megismételhetetlen lehetőségeket rejt. Fejlődését meghatározzák a veleszületett genetikai adottságok, az érés törvényszerűségei, valamint a környezeti hatások.

Az óvodás gyermeknek életkori sajátosságai és egyéni igényei alapján testi és lelki szükségletei vannak. Testi szükségletei a gondozás, a táplálkozás, a tisztálkodás, az öltözködés, a mozgás, a pihenés. Lelki szükségletei a szeretet, az érzelmi biztonság, a türelem, a megértés, az elfogadás, a tisztelet.

A gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevételével, tiszteletben tartásával szeretnénk elérni, hogy óvodásaink

- Nyugodt, kiegyensúlyozott, vidám
- Az őket körülvevő világra rácsodálkozó, nyitott, kíváncsi
- Érzelmi megnyilvánulásaiban őszinte, a másságot tisztelő, elfogadó
- Szociális kapcsolatokat kialakítására képes, önálló
- Természeti, társadalmi, nemzeti értékeket őrző, védő
- Normákat, szabályokat elfogadó, önfegyelmű, a tanulás alapját képező szándékos figyelemmel, feladattudattal rendelkező gyermekekké válnak

Biztosítjuk minden gyermek számára, hogy szeretetteljes, színvonalas, előítélet-mentes nevelésben részesüljenek, egyéni fejlődési ütemük figyelembevételével hátrányaikat csökkentjük.

3. ÓVODAKÉP

Az óvodás életkor meghatározó az ember életében, ez az a szenzitív kor, amikor mindennemű befogadásra a legfogékonyabb, ekkor alapozódnak meg az érzelmi, erkölcsi, szociális, esztétikai szokásai. Fontosnak tartjuk ezért, hogy nyugodt, kiegyensúlyozott, érzelemben, élményben és tevékenységben gazdag környezetet biztosítsunk a játék előtérbe helyezésével.

Az óvodánkban dolgozó óvodapedagógusok és az alkalmazotti közösség tagjai is ismerik és tudják nevelésünk céljait és feladatait, pedagógiai törekvéseinket. Nevelőtestületünk szakmai tudása, emberi erőforrása, adottsága lehetőséget biztosít a nevelés távlatait is figyelembe vevő óvodai nevelőmunkára.

Óvodánk az alapító okiratában és az Országos Óvodai Alapprogramban meghatározott alapvető óvodai feladatok ellátását valósítja meg:

- Óvó-védő
- Szociális
- Nevelő és személyiségfejlesztő

Az óvoda közvetlenül segíti az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségjegyek fejlődését.

3.1 Óvodai nevelésünk célja

Alapvető célunk:

Óvodai nevelésünk célja a családi nevelésre építve, /2,5 / 3-7 /8/ éves gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlesztése az egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, a gyermek önmegvalósítási szándékát, gyermeki jogait tiszteletben tartva. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége és ebben az óvodának kiegészítő, hátránycsökkentő szerepe van.

Céljaink továbbá:

- A környezetében biztonságosan eligazodó, azzal harmóniában élő, azt szerető, a máságot elfogadó, hagyományainkat ápoló gyermekek nevelése.
- A sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, lelki, szociális érettség kialakítása
- A gyermekek környezettudatos magatartásának megalapozása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek integrálásával az esélyegyenlőség biztosítása.
- A migráns gyermekek interkulturális nevelése.
- BTM, SNI és különleges bánásmódot igénylő óvodásaink részére megkülönböztetett figyelem biztosítása

3.2. Alapelvek

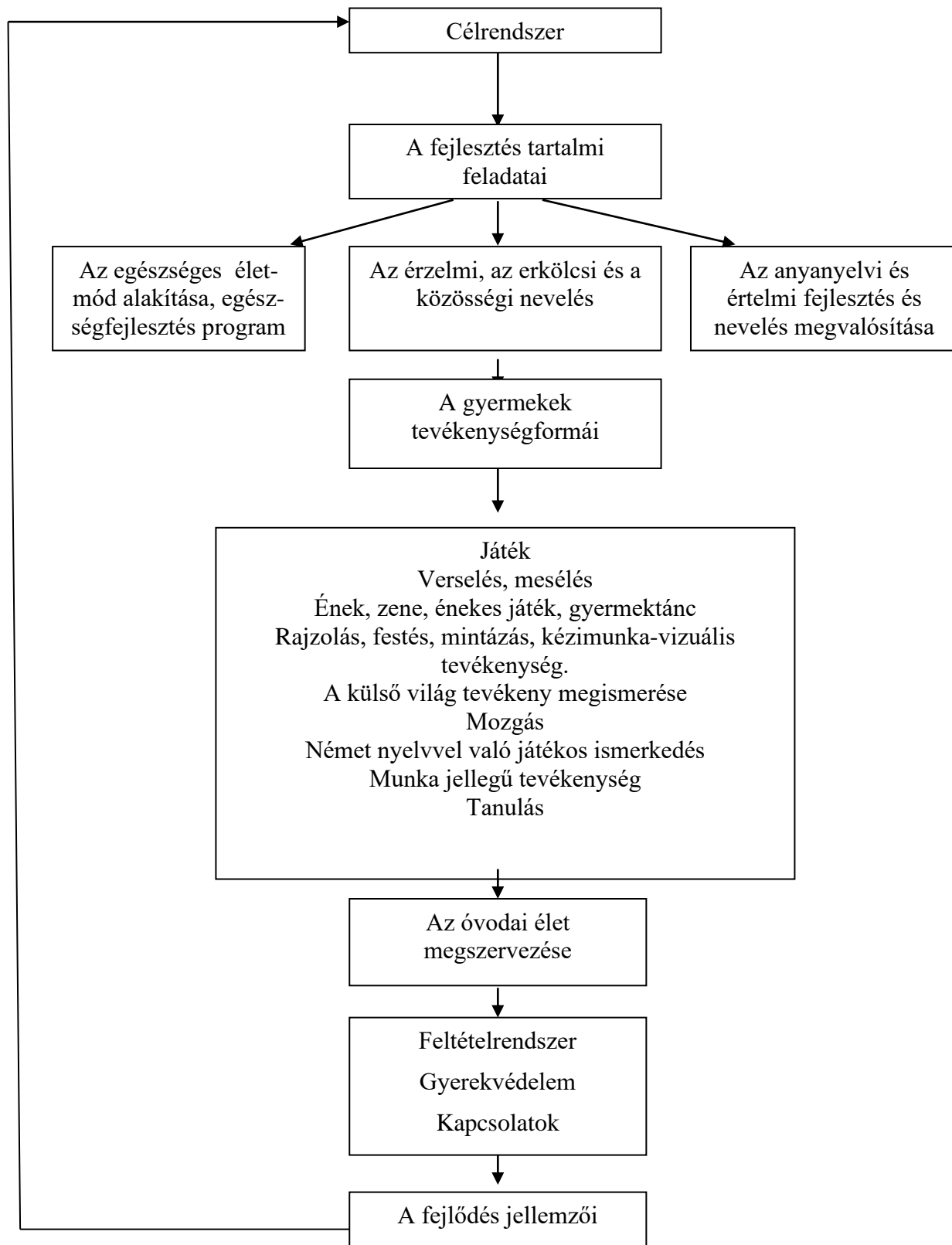
- A gyermek személyiségének tiszteletben tartása, máságának elfogadása.
- Az érzelmileg gazdag, derűs, kiegyensúlyozott óvónő-gyermek kapcsolat kialakítása.
- Az óvodai dolgozók viselkedése, kifejezőkészsége minta értékű legyen a gyermekek és a családok számára.
- Erkölcsi normák kialakításának elősegítése.
- A családokkal együttműködő kapcsolat kialakítása, szokásaik tiszteletben tartása, reális igényeik figyelembevétele.
- Óvodapedagógusaink tervező munkájukat mindenkor az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának és Pedagógiai Programunknak megfelelően éves ütemtervben, majd heti tervre lebontva tervezik meg.
- Az óvodapedagógusok, nevelési céljaik eléréséhez olyan módszereket válasszanak, melyek az életkori sajátosságnak, egyéni fejlettségnek és a tevékenység forma sajátosságainak megfelelnek.

Helyi sajátosságokból adódó feladataink:

- A nevelés egész folyamatában komplexitásra törekvés természeti-társadalmi, kulturális helyzetünk megismerésére építve.
- A német nyelvvel való játékos ismerkedés érdekében személyi és tárgyi feltételek folyamatos biztosítása.
- A gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése, az érésben lemaradt gyermekek megfelelő terápiával való felzárkóztatása.
- Pedagógiai Programunk fontos feladata a tanulás – tanítás eredményességének megvalósítása.

Brunszvik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

Óvodánk rendszerábrája



4. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI

4.1. Egészséges életmód kialakítása, egészségfejlesztés

Az egészséges környezet és az egészséges életmód egymásra épül, ezért fontos a környezettudatos szemlélet, melynek során a szülők szemléletformálása elengedhetetlen.

A gondozás a kisgyermek olyan szükségleteit elégíti ki, amely elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, egészséges életmódjának kialakulásához.

Alapvető feltétele az óvónő-gyermek közötti meghitt, megértő kapcsolat, az óvónő őszinte magatartása, türelme, empátiája.

A gyermek, otthonról hozott gondozási szokásait, igényeit az előzetes családlátogatásokon (óvodába kerülés előtt) ismerjük meg.

Központi óvodánk önálló intézményi innovációja az „EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD – EGÉSZSÉGES ÉLETSZEMLELET”.

Óvodánk már eddig is nagy hangsúlyt helyezett az egészséges életmód kialakítására az intézményi innováció ennek továbbfejlesztésére törekszik új lehetőségek keresésével, a családok bevonásával. Célunk az egészséges életmód iránti igény megismerése, egészségmegőrző attitűd kialakítása, a családok szemléletformálása. Az innováció a rendszeres testmozgás elősegítését, a táplálkozási szokásokon való változtatást, a stressz mentes élettér biztosítását /lelki egészségvédelem/ feladatait valósítja meg.

A gyermek alapvető szükségleteinek kielégítése és az ehhez kapcsolódó szokások kialakítása

Táplálkozás

Feladataink:

- A táplálkozás és a kulturált étkezés szokásainak kialakítására törekszünk. Biztosítjuk, hogy a nap bármely időszakában ihassanak vizet.
- Az egészséges táplálkozás érdekében a szülők támogatásával gyümölcsnapokat tartunk, próbáljuk kiküszöbölni az indokolatlan édességfogyasztást.
- A mindennapos zöldség, gyümölcsfogyasztás szorgalmazása
- Magvas hét szervezése
- Figyelembe vesszük az ételallergiát és biztosítjuk számukra a megfelelő ételt.
- A folyamatos reggeliztetéssel, uzsonnáztatással a várakozási időt csökkentjük, a gyermekek egyéni tempóját figyelembe vesszük.
- Óvodai rendezvények a szülőkkel közösen /friss gyümölcsből, zöldségből készült ételek, italok/.
- Modellnyújtás a családoknak a korszerű táplálkozáshoz.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

Öltözködés

Feladataink:

- A szülők legyenek partnerek, hogy a gyermekek célszerű, kényelmes, könnyen fel- és levehető, óvodai tevékenységeknek megfelelő ruhában jöjjenek az óvodába.
- Egészségügyi szempontból szükséges a benti játszóruha, cserecipő. Nem javasoljuk a sarok nélküli cipőben járást, a papucs használatát a balesetveszély elkerülése és a lúdtalp megelőzése érdekében.
- Fokozatosan szoktatjuk a gyermekeket az önálló öltözködésre, figyelembe vesszük egyéni fejlettségüket.

Testápolás

Feladataink:

- Alkalmazkodunk egyéni igényeikhez, otthonról hozott helyes szokásaikhoz.
- Fokozatosan szoktatjuk a gyermekeket az önálló testápolásra.
- Fontosnak tartjuk a rendszeres ellenőrzést a kisebbeknél, alkalmanként a nagyobbaknál.

Mindennapos testnevelés, testmozgás, biztonságos környezet kialakítása, a gyermekek edzése, erőnlétének fokozása

Feladataink:

Változatos napi és heti rendben biztosítjuk a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését. Mindennap szervezünk mozgástevékenységet (tornaszobában, csoportszobában vagy az udvaron). Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást tartunk. Megtervezzük az edzési lehetőségek helyét, idejét, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait.

Időjárástól függően (köd, -5 fok alatt, viharos szél esetén nem), napi 1 – 3 órát tartózkodunk a szabadban a levegő és a napfény edző hatását kihasználva. A nyári napirendet az egész napos szabadban való tartózkodásra építjük. A mozgás anyagát lásd a mozgás fejezetben.

A gyermekek edzése, erőnlétének fokozása, mozgásigényük kielégítése nagyon fontos a fejlődés elősegítése, az egészség megőrzése érdekében.

Napirendünk rugalmassága lehetővé teszi, hogy minden évszakban minél több időt töltsünk a szabadban. Környezeti adottságainkat kihasználva sokat sétálunk, kirándulunk.

Megismertetjük a gyermekeket szűkebb – tágabb környezetükkel, természetjárás szépségeivel. A rendszeres mozgással az egészséges életmódra szoktatjuk a gyermekeket és mintát adunk a szülőknek különböző mozgásos programok szervezésével. /sportnap, gyermeknap/ Télen szánkózunk, csúszkálunk.

Nyáron a nagy melegben, mezítláb járhatnak, napfürdőzhetnek.

Az óvodás gyermek napirendjében fontos szerepet kap a pihenés, alvás, ami egyéni alvásigényének kielégítését, testi, lelki fejlődését szolgálja.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

Balesetmegelőzés, elsősegélynyújtás

Célunk a gyermekek testi épségének megőrzése, megóvása.

Fontos feladatunk a balesetmentes környezet megteremtése az óvoda berendezéseinek, játékainak folyamatos ellenőrzése /balesetvédelmi szemlék, kockázatbecslés, szabványossági vizsgálatok/.

Ügyelünk az óvoda területén található sérült, meghibásodott játékok, berendezési tárgyak folyamatos javítására, szükség esetén leselejtezésére.

Óvodába csak egészséges gyermek járhat. A napközben megbetegedett gyermeket elkülönített helyen lefektetjük, a szülőt értesítjük.

Az óvodában tartózkodás ideje alatt a kisebb baleseteket /horzsolás, ütés, karcolás/ ellátjuk, nagyobb balesetknél értesítjük a szülőt, és ha szükséges gondoskodunk az orvoshoz szállításról.

A védő – óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni az óvodai nevelési év kezdetén, valamint szükség szerint foglalkozások, kirándulások előtt /elvárható és tilos magatartásformák és veszélyforrások/. Az ismertetés ténye és tartalma a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok a védő – óvó eljárások, amelyeket gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során be kell tartani.

A gyermekbalesetek megelőzése érdekében a feladatok az SZMSZ – ben kerültek rögzítésre. Az óvoda berendezéseinek és az udvari eszközöknek a felülvizsgálata folyamatos.

Testi és lelki egészségfejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegséghez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában fontos szerep jut a család után az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói mintát jelentenek a gyermek számára. A gyermek előtt dohányzó felnőtt nagyobb hatást gyakorol a gyermekre, mint egyéb szocializációs helyzet. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely kedvezőtlen mintaként szolgál.

A dohányzás megelőzését szolgáló óvodai egészségnevelési program:

Szabad beszélgetések

A beszélgetés kezdeményezője az óvodapedagógus, de lehet a gyermek is /A beszélgetések témája aktuális eseménnyel, élménnyel, filmjelenet/.

Mesélés

A szabad beszélgetések mellett a nevelési lehetőség egyik legjobb alkalma a mesélés, amely az állatvilághoz, a növények életéhez vagy a gyermeki élethez kapcsolja a nem dohányzó magatartás szépségeit. A mesék ne legyenek félelmetesek, hanem a helyes magatartás pozitív élményként jelenjen meg /saját mese/.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

A bántalmazás, az erőszak megelőzése

Nevelési intézményünk közreműködik a gyermekek fizikai, lelki elhanyagolásának, bántalmazásának megelőzésében, megszüntetésében. /Faliújság, szülői fórum/
Együttműködünk a Gyermekjóléti Szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó más intézményekkel, hatóságokkal. Abban az esetben, ha a pedagógiai eszközök nem elegendők a veszélyeztető okok megszüntetésére, segítséget kérünk a gyermekjóléti szolgálattól vagy más hatóságtól.

Módszertani alapelvek:

- A gyermek méltóságának szem előtt tartása-testi szükségleteinek kielégítésénél.
- Együttműködés a családokkal a gyermek eredményes gondozása érdekében.
- A gondozási szokások kialakításánál, rögzítésénél a következetesség betartása.
- Rendszeres ellenőrzés, értékelés a gyermekek gondozási, önkiszolgálási tevékenységénél.
- Az egyéni sajátosságok figyelembevétele.
- Fokozott figyelem fordítása a balesetek megelőzésére, elkerülésére.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Igényesek lesznek a tisztaság iránt, önállóan mosakodnak, törölköznek, használják a körömkéjét, fésűt, rendben tartják a hajukat.
- Önállóan mosnak fogat, fogápoló szereket tisztán tartják.
- Helyesen használják a papír zsebkendőt.
- Saját magukat kiszolgálják, önállóan tevékenykednek, holmijukra vigyáznak.
- Mindennapi szükségleteiket önállóan kielégítik.
- Tisztán étkeznek, közben kulturáltan viselkednek.
- Megfelelően használják az evőeszközöket.
- Csukott szájjal rágnak.
- Igénylik az asztal esztétikai rendjét.
- Önállóan öltöznek, vetkőznek, ruhaneműikkel gondosan bánnak, cipőjüket megkötik. Képesek önállóan eldönteni, hogy fel, vagy levegycik a ruhát magukról.
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára.
- Az eszközökkel, berendezésekkel óvatosan bánnak.
- Igényükre válik a levegőzés, szívesen tornáznak, vesznek részt mozgásos játékokban.

Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek nevelése – oktatása:

A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló nevelése-oktatása esetében a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatott pedagógus munkáltatója az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény írásbeli kérelmére, az Nkt. 65. § (5b) bekezdése szerinti célfeladatot állapíthat meg a pedagógus részére a nevelési-oktatási tevékenységnek az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény számára történő ellátására, ha a pedagógus a megfelelő szakképzettséggel rendelkezik és vállalja, hogy a célfeladatot az e rendeletben foglaltak szerint, az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény szakmai vezetése alatt, az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény alkalmazottaira vonatkozó szabályok betartásával végzi. A célfeladat megállapításakor előnyben kell részesíteni azt a pedagógust, aki egyebekben a célfeladat ellátásával megegyező feladat-ellátási helyen végzi nevelési-oktatási feladatait. A célfeladatot vissza kell vonni, ha azt az egészségügyi intézmény vagy rehabilitációs intézmény írásban kezdeményezi. 20/2012. (VIII.31) EMMI rendelet 190. §.

4.2. Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

Az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés az óvodai nevelési folyamat alapvető, átfogó kerete, gyakorlati módszere, amely lehetővé teszi a családi nevelésre épülő szocializációt, ezzel tovább szélesíti a gyermek bevezetését a társadalmi környezetébe (másodlagos szocializáció).

Az óvodai közösségi élettevékenység és kapcsolatrendszerében alakulnak ki az együttéléshez szükséges képességek, jártasságok, szokások, amelyek alapját képezik az erkölcsi, akaratilag tulajdonságoknak.

- Érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, állandó értékrendet közvetítő légkör megteremtése.
- Érzelmi kötődés képességének és a máság elfogadásának fejlesztése. Dolgozók modell szerepe.
- A gyermek erkölcsi tulajdonságainak, akaratának, feladattudatának fejlesztése közös élményekre épülő, közös tevékenységek által.
- Természeti, társadalmi, kulturális környezet megbecsülésének megalapozása.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátása szakemberek bevonásával (gyógytornász, pszichológus, fejlesztő pedagógus).

Feladataink:

- A gyermekek óvodába lépése előtt, a szülők igénye szerint, előzetes családlátogatásokon megismerkedünk a szülőkkel és a gyermekekkel. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a szülő a gyermekével óvodába kerülés előtt látogasson el a leendő csoportjába.
- Lehetőséget adunk a szülőnek a beszoktatás kezdési időpontjának megválasztására, az anyás beszoktatásra.
- Támogatjuk a baráti kapcsolatok kialakulását, segítjük a kapcsolatokat azzal, hogy engedjük együttjátszásukat, egymás mellett ülésüket, alvásukat és óvodán kívüli találkozásait.
- Fokozatosan kialakítjuk, gyakoroltatjuk a gyermekekben a felnőttekkel, idősebbekkel szembeni tiszteletadást, társaik iránti figyelemmel, segítségadást, tapintatos viselkedést. (Ajándék készítése a hiányzó gyermekeknek.)
- Fontos feladatunk annak elérése, hogy a csoport tagjának érezzék magukat, minden gyermek önálló, aktív személyként élje meg önmagát, elkülönüljön az „én” és a másik. Egyéni fejlődési ütemének tempójában juttassuk el a gyermeket az összetartozás érzéséhez az „én” tudattól a „mi” tudatig.
- Elfogadtatjuk a gyermekkel a máság tiszteletét. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek: SNI-s gyermekek, BTM-es gyermek hátrányos- halmozottan hátrányos helyzetű, tehetséges gyermek.
- Törekszünk arra, hogy a más csoportba járó gyermekek érezzék, hogy összetartoznak, ezt közös tevékenységek szervezésével érjük el (ünnepek).
- Környezetvédelmi-, viselkedési és magatartásformák alakítása, az élet, az élővilág tiszteletére, megbecsülésére nevelés.
- A lassabban fejlődő hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása.
- A migráns gyermekek beilleszkedésének segítése.
- A tehetséges gyermek kibontakoztatásának támogatása.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

Gyermei tevékenységek:

- Gondozás és egészséges életmódszervezés során jó alkalom nyílik a tapintat, az együttérzés, az egymás segítségének, a toleranciának, türelemnek az alakítására, fejlesztésére.
- A játékban alakulnak ki leginkább a viselkedési szabályok és gyakorolható a helyes magatartás, itt nyilvánulnak meg és fejlődnek legváltozatosabban a gyermekek közti társas kapcsolatok. Tapasztalatokat szereznek társaik szándékának megértésében, a másik gyermek helyzetébe való beleélésben, az együttérzésben, alá-fölérendeltségi viszonyban.
- A munkajellegű tevékenységek hozzájárulnak a gyermekek közti társas kapcsolatok alakulásához, a közösségért végzett tevékenység értelmének, szükségességének és örömeinek felfogásához, átéléséhez. Lehetővé válik általuk a kitartás, a felelősségérzet, a kötelességteljesítés gyakorlása.
- A tanuláskor a feladatok, problémák közös megoldása segíti a gyermeket társai megértésében. A fejlettebb gondolkodás és nyelvi kifejezőmód jobb lehetőségeket teremt a társakkal való jobb kapcsolatra. Az óvónővel és társaival való együttműködésben új magatartásmódokat és viselkedési szokásokat sajátít el.
- Az ünnepek a közös élmény erejével, erős érzelmi átéléssel erősítik a gyermekcsoportot. Programunkban kialakítottuk óvodánk hagyományait, ünnepeit és természetóvó jeles napokkal gazdagítottuk. Fontosnak tartjuk a hosszas érzelmi ráhangolódást az ünnepre, a gyermekek részvételét a szervezésben. A mindennapi élettől eltérő hangulatát a felnőttek és a gyermekek öltözködésével is kifejezzük.

Az ünnepeink 4 részre oszlanak:

- A gyermeki élet ünnepei (születésnap, Gyermeknap, Anyák-napja, évzáró).
- Népszokásőrző jeles napok (Mikulás, Luca-napja, Karácsony, Farsang, Húsvét).
- Természettel összefüggő ünnepek (Állatok Világnapja 10.06., Víz Világnapja, 03.22. Föld Napja 04.22, Madarak és Fák Napja 05.10).
- Társadalmi ünnepek (okt. 23., márc. 15.)

Módszertani alapelvek:

- Pozitív személyiségjegyeket megerősítő, határozott következetes magatartás.
- Az óvodapedagógus legyen partnere, segítőtársa a szülőnek, mérlegelje, vegye komolyan egyéni kéréseit, javaslatait.
- Elfogadó, segítő, megértő beállítódás, amely modell a gyermekek, családok számára.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, társaikhoz, felnőttekhez.
- Igényükké válik a helyes cselekvés, viselkedés szokásainak betartása.
- Érdeklődnek egymás iránt, tekintettel vannak, egymásra.
- Képesek a társaikhoz alkalmazkodni, toleránsan viselkedni, egymást elfogadni.
- Bízhatnak önmagukban, társaikban, felnőttekben.
- Örülnek a közösen elért sikereknek, ébrednek bennük a közösségi tudat.
- A viselkedés normái beépülnek a személyiségükbe.
- Elfogadják az együttműködés során a tennivalóktól függő alá-, fölé-, és mellérendelési viszonyokat.
- Koruknak megfelelően érzelmeiken és indulataikon képesek uralkodni.
- Bizonyos helyzetekben képesek egyszerű döntéseket hozni.
- Figyelmesen és türelmesen meghallgatják a felnőtteket, társaik kérdéseit, közléseit.
- Elfogadják a másságot.
- Szeretik, és koruknak megfelelően védik a természetet, megbecsülik, és tiszteletben tartják az élővilágot, szívesen ápolják a növényeket, gondoskodnak az állatokról /akvárium/.

A Jobb Veled a Világ Alapítvány által kiírt „Boldog Óvoda” címere sikeresen pályáztunk, így 2018 szeptemberétől havonta 1 alkalommal 10 hónapon keresztül „boldogság órák” megtartására kerül sor a Napocska csoportban. A pályázat elnyerése egy nevelési évre szól, amit minden évben meg kell újítani.

Célunk a program bevezetésével:

- Hatékonyabb együttműködés a családokkal
- Szorongásoldás, feszültségoldás a gyermekeknél
- Megküzdési stratégiák, érzelmi intelligencia fejlesztése

Mit várunk a programtól?

- A gyermekek testi, lelki egészségének megtartását, megővését
- Önbizalom, önbecsülés növekedését
- Társas kapcsolatok javulását, kiszélesedését
- Napi konfliktusok békés megoldását
- Nonverbális, verbális kommunikáció javulását
- Önkifejezés, kreativitás fejlődését
- Társak és önmaguk iránti elfogadás, tolerancia erősödését

4.3. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

Az értelmi nevelés változatos tevékenységeken keresztül elsősorban a gyermek szabad játéka által valósul meg. Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és a kommunikáció alakulásával. Az anyanyelvi-kommunikációs nevelés kiemelt jelentőséggel bír, átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét, közvetítő elemként jelen van a nevelési feladatok megvalósulásának minden mozzanatában.

A TÁMOP 3.1.4.08/2 pályázaton ezért választottuk a „Tedd és mondd” fejlesztőprogramot. A program a mozgásra és a játékra építve fejleszti a kommunikációt. Elsődleges célja az alábbi kompetenciák fejlesztése: beszédkezdés, beszédszervek ügyesítése, beszédértés, beszédészlelés, artikuláció, hangzó-differenciálás, kommunikáció. A „Tedd és mondd” program cselekvésbe /TEDD/, beszédbe /MONDD/ valamint játékba ágyazott gyakorlással biztosítja a gyermekek egyéni, differenciált fejlődését.

Feladataink:

- Elsődleges feladatunknak tekintjük, hogy szeretetteljes, oldott, biztonságot nyújtó légkört alakítunk ki a csoportjainkban, ahol minden gyermek megnyílik és elképzeléseit, gondolatait bátran megfogalmazza.
- A mindennapok során figyelmet fordítunk a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezésére, bővítésére, másrészt az értelmi képességeinek /érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség/ fejlesztésére.
- Megismerjük a család anyanyelvi beszédkulturáját, a gyermekek kommunikációs képzettség szintjét és ehhez fogalmazzuk meg a fejlesztési feladatokat.
- Szemléletes és képszerű kifejezések alkalmazására törekszünk és tartózkodunk a túl erős, túl halk, monoton, színtelen beszédűtől.
- Játékos formában tudatosítjuk a metakommunikációs eszközök szerepét (tekintet, taglejtés, gesztus, mimika).
- Nyelvi játékokkal fejlesztjük a beszédészlelést, hallási diszkriminációt, artikulációt.
- A beszédhibák javítását türelemmel és tapintattal végezzük helyes mintaadással és a javítgatás elkerülésével /óvodapedagógusok és a dajkák beszédpéldája/.
- Folyamatos kapcsolattartás a logopédussal és fejlesztőpedagógussal.
- Migráns gyermekek egyéni fejlesztése, a magyar nyelv megismertetése.
- Törekszünk a tiszta, gyermeki beszéd kialakítására, párbeszédre, udvarias beszédre szoktatjuk a gyermekeket.
- Gazdagítjuk szókészletüket, új szavak, passzív szavak, relációk felfedeztetésével, rokonjellegű szavak és gyűjtőfogalmak elsajátításával, a mondat szerkesztés és a szövegalkotás elemi szabályainak figyelembevételével.
- A gyermekek kérdéseire mindig válaszolunk, ennek fontosságára felhívjuk a szülők figyelmét is.
- Báb, mozi és színházlátogatások, élményt, szép beszédre példát adó irodalmi előadások megtekintése

Brunszzvik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

Gyermeki tevékenységek:

- Szerepjátékukhoz sok élményt nyújtunk, hogy a szerepek minél jobban kiterjedjenek, ami által megnyilvánulásaik (beszédük, metakommunikációjuk) is fejlődik.
- A mese, vers, ének, mondókázás ősi forrása az anyanyelvi nevelésnek, régi értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyermekeknek.
- A bábozással, dramatizálással az összefüggő beszéd, párbeszéd gyakorlására nyílik lehetőség, a kitalált történetek eljátszásával pedig a kreativitásfejlesztésre.
- A tanulás, a szervezett tevékenységek változatos nyelvi módok használatát segítik. A nevelési területekhez kapcsolódó helyzetek során kifejezőkészségük, szókincsük fejlődik, bővül. A beszéd megértése érdekében minden, számukra ismeretlen szót megmagyarázunk, és minden óvodai tevékenységet összekapcsolunk szóbeli közléssel.
- Meghitt, egyéni beszélgetéseket kezdeményezünk a gyermekekkel, ezáltal fejlődik összefüggő beszédük és beszédkedvük.
- Az anyanyelvi játékok szervezésével fejlesztjük az artikulációt, szókincsét, mondatalkotást, a gondolkodást, mindezek a szó, mozgás, cselekvés összekapcsolódását segítik elő.

Módszertani alapelvek:

- A gyermekek egyéni beszédsajátosságainak tiszteletben tartása.
- Az óvónő modell szerepének érvényesítése. (Beszédmódja utánzásra méltó, jó példa legyen!)
- A gyermekek beszédkedvének ápolásához nagyfokú türelem és tapintat tanúsítása.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Koruknak megfelelően pontos érzékelésre, észlelésre képesek
- Figyelmük tartós.
- A közölt információkat megértik.
- Biztonságérzettel, helyesen, tisztán beszélnek, aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket.
- A köznyelvben használatos nyelvi fordulatokat megfelelően alkalmazzák.
- Egyszerűbb történeteket, elbeszéléseket, meserészleteket el tudnak mondani, jellemző mesefordulatok megjelennek a mindennapi beszédükben.
- Beszédüket érzelmeik által kiváltott metakommunikációs eszközök kísérik.
- Nyugodtan, figyelmesen végighallgatják a felnőtteket, társaikat.
- Kérdéseikkel, válaszaikkal bekapcsolódnak a megkezdett beszélgetésbe.
- Helyesen használják a névmásokat, a névutókat.
- A migráns gyermekek is megértik az óvodai élethez szükséges kifejezéseket.

Tanulási zavarok megelőzése:

A hallási diszkrimináció fejlesztése a természet és zörejek hangjaitól, egymás hangjainak felismerésén keresztül a fonémahallásig tart. A hangok kihallása nagyon fontos az olvasás, írás megtanulásához. Mindezt jól szolgálják az anyanyelvi nevelés területei közül a mondókák, versek, anyanyelvi játékok.

5. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

5.1. Személyi feltételek

Óvodás gyermekeink nevelését az alkalmazottak összehangolt, színvonalas szakmai munkája teszi eredményessé, melynek során a pedagógusok céljaik eléréséhez szükséges módszerek, eszközök és szervezési módok kiválasztásával a helyzetnek megfelelően alkalmazzák azokat.

Intézményünk 109 férőhellyel, 4 csoporttal működik. Ellátásukat 9 fős nevelőtestületünk, 1 fő pedagógiai asszisztensünk, óvodatitkárunk, és 4 fős, dajkai végzettséggel rendelkező nevelőmunkát közvetlenül segítő alkalmazott biztosítja.

Integrált nevelésünket speciális szakemberek: logopédus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, szociális segítő végzi.

Óvodai nevelési programunk sokszínűsége szükségessé teszi a pedagógusok rendszeres, külső és belső továbbképzését, önképzését. Szakmai megújulás iránti igényünk nagy, az eredményes munkavégzés érdekében részt veszünk különböző tanfolyamokon.

Nevelőtestületünkben:

- További szakképesítéssel rendelkezik 6 fő (német nemzetiségi szakdiploma, 1 fő, drámapedagógus 1 fő, pedagógiai terapeuta 1 fő).
- Másoddiplomával 1 fő (tanító)
- Intézményvezetői szakképesítéssel 2 fő
- Szakvizsgával 3 fő
- Logopédiai szakóvodapedagógus 2 fő
- Mentorpedagógus 1 fő
- Tehetséggondozó óvodapedagógus 2 fő

Az elmúlt években a TÁMOP 3.1.4, TÁMOP 3.1.7 pályázatok keretén belül minden kolléganő részt vett kompetencia alapú óvodai nevelés, illetve a referencia intézmény kialakításával kapcsolatos továbbképzéseken.

Továbbképzéseink megtervezésekor közelíteni kell az óvoda nevelési programját és az óvónők egyéni érdeklődését.

Több mint két évtizede helyi továbbképzéseink része a Hévízi Óvoda-pedagógiai Napok megszervezése. Minden évben neves óvodai szakemberek tartanak előadásokat, a bennünket érintő legaktuálisabb kérdésekről.

5.2. Tárgyi feltételek

Intézményünk tárgyi ellátottsága jó, a csoportszobák bútorzata, a különböző nevelési területekhez tartozó eszközök és a technikai felszerelések tekintetében, a törvényes előírásoknak megfelelően.

Csoportszoba:

Csoportszobáink mérete megfelel a gyermekek létszámának. A nagy ablakok a természetes fény besugárzását teszi lehetővé. Az átlagos hőmérséklet 22-24 C° körül van. A bútorok a gyermekek által is mozgathatóak, formai kivitelezésük, elhelyezésük kizárja a balesetveszélyt.

Öltözők, mosdók:

Berendezésük megfelel a gyermekek méretének, számának. Minden gyermeknek jellel ellátott fogasa, polca, törölközője, fogkefeje, pohara, fésűje van, amit elkülönítve, általa is elérhető helyen tárolunk.

Udvar:

Az udvar esztétikai szépségét adja a sokféle fa, cserje és virág. A természetes mozgások gyakorlásához tágas, füves udvar áll a gyermekek rendelkezésére. A nagyobb, szilárd burkolattal ellátott felületen a gyermekek gyakorolhatják a kerékpározást, rollerezést, labdapattogatást.

Környezeti ártalmak kiküszöbölés:

- szelektív hulladékgyűjtés csoportonként /külön jelezve papír, műanyag, háztartási hulladék/
- energiatakarékos fénycsövek,
- keverőfejes csaptelepek,
- légszennyeződés kivédése folyamatos bokrosítással,
- csoportokban sok zöld növény /páratartalom, színharmónia/.
- sószooba légúti megbetegedésben szenvedőknek

5.3. Óvodánk sajátos szolgáltatásai

Óvodánk belső szolgáltatásai

Logopédus:

Óvodánk logopédusa év elején kiszűri az 5-6 éves gyermekek közül azokat, akiknek rendszeres logopédiai kezelésre van szüksége. A kezelés a szülők bevonásával történik, a logopédus beírja a gyermekek füzetébe a hibásan ejtett hangzókkal otthon végzendő feladatokat.

Egyéni fejlesztés:

Óvodánkban a tanulási zavarok megelőzése két területen valósul meg. Egyrészt a csoportokban, másrészt a fejlesztő foglalkozásokon.

A csoportokban az egyéni fejlesztés a játékokban és a különböző nevelési területeken zajlik.

Azok a gyermekek, akik bizonyos részterületeken lemaradtak /bizonytalan a mozgásuk, gyenge a térérzékelésük, iránydifferenciálásuk, finommotorikájuk, kialakulatlan a számfogalmuk/, játékidőben páros vagy mikrocsoportos formában differenciáltan foglalkozunk velük.

A gyógypedagógus és a fejlesztőpedagógus az óvónők megfigyelései alapján kiszűrik azokat a kisgyermeket, akiknek nem elég a csoportban történő felzárkóztatás. Ezek a gyermekek heti egy vagy két alkalommal készségfejlesztő foglalkozáson vesznek részt.

A fejlesztő foglalkozáson játékos formában sok mozgással valósul meg a testséma, az észlelés és nyelvi fejlesztés.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

Hitoktatás:

Szülői igény szerint a játékidő megzavarása nélkül (reggeli órákban) szervezzük, heti 1 alkalommal, 25-30 percben

Sószoba:

Városunk párás levegője miatt az átlagosnál több a légúti, asztmás megbetegedésben szenvedő kisgyermek. A tünetek kezelésére alakítottunk ki egy sószobát óvodánk épületében. A gyermekek heti 2x20 percet töltenek a sószobában. A visszajelzések alapján, ezeknél a gyermekeknél kevesebb megbetegedés történt, mint korábban.

Óvodánk külső szolgáltatásai

A szülők igényei alapján szervezünk, *ugrimanó foglalkozás, ovifoci, játékos torna*, foglalkozásokat. A szülők figyelmét felhívjuk arra, hogy a fenti lehetőségek közül csak egyet válasszanak, olyat, ami a gyermekeket érdekli és nem megterhelő számukra.

5.4. Gyermekvédelem

Az 1997. évi XXXI. Törvény /amely a gyermekek védelméről szól/ azon az elven alapszik, hogy a gyermekek nevelésére elsősorban a családja jogosult és köteles, amelyhez az államnak és az önkormányzatnak segítséget kell nyújtania. A törvény összefoglalja a gyermekek alapvető jogait és a jogok érvényesülésének garanciáit, valamint a szülői jogokat és kötelességeket.

Az óvoda feladatait a gyermekvédelem területén a köznevelési törvény szabályozza.

Óvodánkban a gyermekvédelem alapvető célkitűzése minden olyan veszélynek a megelőzése, amely a gyermek fejlődését helytelen irányban befolyásolja.

Hátrányos helyzetű gyermek, akinek családi körülményei, szociális helyzete miatt a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot a jegyző megállapította.

Halmazottan hátrányos helyzetű gyermek, akinek törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata alapján – a gyermek három éves korában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen. Halmazottan hátrányos helyzetű az a gyermek is, akit tartós nevelésbe vettek.

Veszélyeztetettség, olyan mulasztás, magatartás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

Gyermekevédelmi feladataink:

Az óvodavezető

- Felel a gyermek-és ifjúságvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért, így feladatkörébe tartozik a gyermekevédelmi munka irányítása, felelős a gyermekevédelmi jelzőrendszer működtetéséért.
- Óvodáztatási támogatással kapcsolatos feladatok, szülők tájékoztatása az igénybe vehető támogatási lehetőségekről, étkezési kedvezményekről.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Elősegíti az új óvodások befogadását, beilleszkedését a csoportba.
- A gyermekek és családjuk minél jobb megismerése a lehetőségekhez képest, a szülőkkel való jó kapcsolat kialakítása.
- Biztosítani a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül.
- Minden óvodapedagógusnak munkaköri kötelessége, hogy közreműködjön a gyermekevédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- A rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése az óvodavezetőnek.
- A hátrányos, halmozottan hátrányos, veszélyeztetett helyzetben lévő gyermekek jelzése a gyermekevédelmi felelősnek.
- Hátránykompenzációval az esélyegyenlőség biztosítása az eltérő szociális, kulturális környezetből érkező gyermekek számára.
- Migráns gyermekek esetében önzönosság megőrzése, ápolása, erősítése, interkulturális nevelésen alapuló integráció.

A gyermekevédelmi felelős feladata:

- A veszélyeztető okok esetén a szülők tájékoztatása a lehetőségekről, személyekről, akikhez a problémák megoldása érdekében fordulhatnak.
- Szükség esetén családlátogatások a veszélyeztető okok feltárása érdekében.
- A veszélyeztető okok megléte esetén értesíteni az illetékes szervet.
- Rendszeres havonkénti kapcsolattartás a Gyermekejóléti Szolgálat munkatársával.
- Felterjesztés segélyre.
- Munkaterv, beszámoló készítése és nyilvántartás vezetése.

A gyermekevédelem három területe:

- A veszélyeztető okok megelőzése.
- A veszélyeztetettség feltárása.
- A veszélyeztetettség megszüntetése.

A megelőzés, a családdal való kapcsolattartás már a gyermek óvodába járása előtt az előzetes családlátogatásokkal elkezdődik.

Az óvodának és az óvodapedagógusoknak a megelőzés legfontosabb részében a felderítő munkában a problémák észrevételében van a legnagyobb szerepe. A szülőket év elején tájékoztatni kell a gyermekevédelmi felelős személyéről és elérhetőségéről. A veszélyeztetett és a hátrányos helyzet megállapításánál figyelembe kell venni, hogy milyenek a család életfeltételei.

5.4.1. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, esélyegyenlőség biztosítása

Az utóbbi évek tapasztalatai azt mutatják, hogy a szociális hátrányok egyre nőnek. Okai a nehezedő anyagi körülményekben, az ingerszegény környezetben, a helytelen nevelési elvekben, a szülők alacsony iskolai végzettségében keresendők.

Alapvető oktatáspolitikai célunk a hátrányos helyzetű gyermekek segítése, felzárkóztatása.

Feladataink:

- A hátrányos helyzetű családok megismerése, segítő támogatása /családlátogatások, fogadó órák/.
- Elfogadó légkör kialakítása felnőttél, gyermeknél egyaránt, amely segít a hátrányok leküzdésében /bizalom, megértés/.
- Megfelelő pszichológiai, pedagógiai háttér létesítése: pszichológus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus.
- Folyamatos kapcsolattartás a különböző segítő szakemberekkel: családsegítő és gyermekjóléti szolgálat, polgármesteri hivatal /különböző szociális támogatások – ingyenes étkezés, rendszeres szociális segély/.

Az előző évek tapasztalatai alapján a kisgyermek testi, érzelmi, értelmi, erkölcsi életét veszélyeztető körülmény, veszélyeztetettség 2-3 évente fordul elő 1-1 kisgyermek esetében. Hátrányos helyzetű kisgyermek, akinek az adottságaihoz mért fejlődési lehetősége a környezete miatt akadályozott, szintén előfordul.

Gyermekvédelmi munkánk sikerességét a gyermekekre való folyamatos odafigyelés, az egyénre szóló tudatos tervezés és megfelelő nevelési módszer megválasztása segíti elő.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek előnyben részesítésének feltételei és módja

Óvodai nevelésünk megfelelő pedagógiai, pszichológiai végzettségű szakembereinkkel /pszichológus, gyógypedagógus, logopédus, fejlesztőpedagógus, gyógytestnevelő/ egyéni és kiscsoportos foglalkozásokkal /felzárkóztatás/ segíti a különböző hátrányokkal küzdő gyermekeket

Feladataink

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek kötelező felvétele
- A szülők folyamatos tájékoztatása az őket megillető kedvezményeiről, lehetőségeikről

5.5. Az óvodai élet megszervezése

Az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével szervezhető meg az óvodai élet. A gyermekek egészséges testi és szellemi fejlődésének alapfeltétele a helyes életritmus valamint a jól kialakított napirend, hetirend.

A csoportok napirendjét úgy alakítottuk, hogy a gyermekek egyéni fejlettségének figyelembevételével lehetőségük legyen gazdag és változatos tevékenységekben való részvételre, aktív és passzív pihenésre. a megfelelő módszerek és eljárások kiválasztása nevelési céljaink figyelembe vételével történik.

A megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységek közül kiemelkedő szerepet biztosítunk a játéknak.

Az egyéni fejlődést legjobban a folyamatos, rugalmas napirend biztosítja.

A gyermekek fejlettségének nyomon követését egyéni fejlődést nyomonkövető rendszer segítségével dokumentáljuk.

Folyamatos napirendi táblázatunk:

| A tevékenységek ideje | A tevékenység |
|------------------------------|---|
| Délelőtt | Párhuzamos tevékenységek: szabad játék, szabadon választott tevékenységek, folyamatos reggeli, játékos tanulás, csoportos, mikrocsoportos és egyéni foglalkoztatási formák alkalmazásával 5-35 percig, mozgás, mindennapos testnevelés, udvari játék vagy séta, levegőzés |
| Délben | Öltözködés, mosdóhasználat, ebéd, előkészület a pihenéshez |
| Délután | Pihenés, egyéni szükségletekhez igazodó ébredés Párhuzamos tevékenységek: átöltöztetés, mosdóhasználat, uzsonna, szabad játék, szabadon választott tevékenységek, óvónő által kezdeményezett tevékenységek, |

5.6. Az óvoda kapcsolatai

Család:

Az óvodapedagógusok és a szülők együtt felelősek azért, hogy a gyermekek az óvodában és a családban jól érezzék magukat és személyiségük alakulása a lehető legpozitívabb irányú legyen. Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül, a kettő összhangja, az óvoda folyamatos együttműködése a szülőkkel a gyermekek harmonikus fejlődésének feltétele. A jól működő kapcsolatrendszer alapja, ha a szülők ismerik az óvodai nevelést, fejlesztést.

Együttműködés formái:

- Családlátogatások: mielőtt a gyermek óvodába kerül, vagy az óvodábajárásának ideje alatt, ha szükséges / a szülők igényeinek figyelembevételével./.
- Fogadóórák: félénként, igény esetén gyakrabban, a nevelési problémák megbeszélésére.
- Nyílt nap: évente egyszer.
- Szülői értekezlet: évente 3 alkalommal. Kölcsönös segítségnyújtás, tapasztalatcsere a nevelés érdekében. Témájukat a munkatervben rögzítjük.
- Óvodai ünnepek, rendezvények: szüret, sportprogramok, gyermeknap, közös programok: óvodabál, játszóház, munkadélután, kirándulás,
- Szülői szervezet: a szülői szervezet vezetősége információkat, javaslatokat közvetít az óvoda és a szülők között. A szülői szervezet és az óvoda vezetősége évente 2-3 alkalommal találkozik az aktuális feladatok és felmerülő problémák megvitatása céljából.

Az együttműködés továbbfejlesztése:

- Az információáramlás hatékonyságának növelése, a kapcsolattartás folyamatos megszervezése, kiemelten a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében. /faliújság, programtájékoztató füzetecskék/
- Gyermekekkel kapcsolatos előadások, továbbképzések szervezése /elsősegélynyújtás/

Az együttműködés alapelvei:

- Fontos, hogy a szülők és az óvodapedagógusok kölcsönösen megismerjék egymás nevelő munkáját, lehetőségeit.
- A gyermekek együttnevelése érdekében elengedhetetlen mindkét részről a bizalom, őszinteség és a segítőkész magatartás. Az egyenrangú nevelőtársi viszony elfogadása.

A Zalaegerszegi Pedagógiai Oktatási Központ

- Szakmai kapcsolattartás
- Továbbképzések
- Óvodai fejlesztő program kidolgozása
- Bázisintézményi feladataink kapcsán

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

Bölcsőde:

A bölcsőde az óvoda szomszédságában működik.

Az együttműködés formái:

Évente két alkalommal a kisgyermeknevelők ellátogatnak az óvodai csoportokban (ősszel, tavasszal)

Az óvodapedagógusok évente egy alkalommal ellátogatnak a bölcsődébe, megismerkedni a leendő óvodásokkal.

Az óvoda egyes rendezvényeire meghívjuk a bölcsőde nagycsoportosait (báb- zenei előadások, Lucázás, Betlehemezés)

Az együttműködés alapelvei:

- Kölcsönös nyitottság, nevelőpartneri viszony érvényesítése mindkét fél részéről.
- Egymás munkájának megismerésével, megbecsülésével biztosítjuk a folyamatosságot a gyermekek számára.

Iskola:

Az iskolával folyamatos és jó a kapcsolatunk. Óvodásaink pozitív élmények útján ismerkednek meg az iskolai élettel.

Az együttműködés formái:

- Októberben az óvónők meglátogatják az első osztályosokat különböző tanítási órákon.
- Az alsó tagozatos tanítók minden tavasszal ellátogatnak az óvodába, ahol megismerkednek a nagycsoportosokkal.
- Március 12-én, Gergely napkor a nagycsoportosok egy iskolai órán vesznek részt az első osztályban.

Az együttműködés alapelvei:

- Kölcsönös nyitottság, nevelőpartneri viszony érvényesítése mindkét fél részéről.
- Egymás munkájának megismerésével, megbecsülésével biztosítjuk a folyamatosságot a gyermekek számára.

Művelődési intézmény:

Az intézmény folyamatosan tájékoztat bennünket a városban megnyíló kiállításokról, rendezvényekről, ahol az óvodásainkkal, néhány alkalommal részt veszünk.

Idősek Otthona:

Luca napkor és karácsonykor, igény esetén egyéb alkalmakkor a nagycsoportosok műsorral kedveskednek az idős embereknek. Közösén énekelnek, ami mindkét korosztálynak különleges élmény.

Gyermekorvos, védőnő, fogorvos:

A gyermekorvos és a védőnő az év folyamán elvégzi a szükséges szűrővizsgálatokat a gyermekeknél /különböző egészségügyi vizsgálatok, látás, hallás/.

A fogorvos évente kétszer minden gyermeknél fogászati szűrést végez.

Mozi, színház:

A középső és nagycsoportosoknak évente több alkalommal színház és mozilátogatást szervezünk, ahol életkoruknak megfelelő előadásokat tekinthetnek meg.

A Kárpát medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében óvodánk egy külföldi magyar óvodával lehetőség szerint szakmai kapcsolatot alakítson ki.

6. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

6.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb tevékenysége, elemi, pszichikus szükséglete a személyiségfejlesztés hatékony eszköze. Segítségével vágyak teljesülnek, a feszültségek levezetődnek és egy komplex egésznek érződik a világ. A belülről indított és vezérelt játéktevékenység a gyermekek számára a legfőbb élményforrás, ami semmi mással nem helyettesíthető. Fő célja a kisgyermek szabad képzetársításának elősegítése, kreativitásának erősítése és fejlesztése. A játék elválaszthatatlan a fejlődés egészétől az értelmi, az érzelmi, az akarat, a szociális és a társas fejlődéstől.

A TÁMOP 3.1.4. 08/2 pályázat keretén belül a gyermeki játék sokszínűségének érzékeltetésére választottuk a „Gyere velem” drámapedagógiai program az óvodában, című jó gyakorlatot. A program célja, hogy a 3-6 éves gyermekek jellemzőire /mozgásigény-játék-kíváncsiság- utánpótlás/ építve lehetővé teszi a készségek és képességek kialakítását a drámapedagógia speciális eszközeinek segítségével. A program közvetlen célja a beszédkedv, szövegalkotás, kommunikáció és a szociális kompetenciák fejlesztése. A „Gyere velem” drámapedagógiai játékgyűjtemény, nem tartalmaz megtanítandó ismereteket, hanem cselekvésbe és játékba ágyazott gyakorlást biztosít a gyermekek számára.

Feladataink:

- Feltételek biztosítása: hely, idő, eszköz, nyugodt légkör.
- Biztosítjuk a szűkebb és tágabb környezetből szerzett élmények feldolgozását.
- A szabad játék megvalósulásának elősegítése. Olyan játéklehetőségeket biztosítunk a gyermekeknek, hogy szabadon dönthetnek abban mikor, kivel, milyen játékot játszanak.
- Lehetőséget adunk a gyermekeknek arra is, hogy önállóan alakítsanak ki játszóhelyeket.
- A nyugodt zavartalan játékidőt a folyamatos napirenddel biztosítjuk.
- Minden csoportban (legyenek) vannak olyan játékeszközök, amelyek segítik a gyermekeket a környezetük jobb megismerésében.
- Megfigyeljük, megismerjük a gyermekek játékát, ezt felhasználjuk nevelési céljaink elérésében és indokolt esetben befolyásoljuk.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

- A gyermekek fantáziáját, kreativitását elősegítjük a természetes anyagok felhasználásával a játékeszközök készítésénél.
- Játékirányításunk közvetett. Közvetlen beavatkozást csak a társait rendszeresen zavaró gyermek esetében alkalmazunk.
- A népi játékok megtanítására és felelevenítésére lehetőséget biztosítunk.
- Nagycsoportosaink megismerkednek a jeles napokhoz kapcsolódó történetekkel.
- Élményszerzési lehetőségeket biztosítunk, a különböző játékformákhoz.
- Sokszínű tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása a csoportszobában: homok – víz asztal, hengerek, trambulín.
- A szülők szemléletformálása: ötletadás a játékvásárláshoz.

Gyermei tevékenységek

Gyakorló játék:

A gyakorló játékkal megismerik az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait. A véletlen cselekvéshez örömszerzés társul. Ez ad alapot a többszörös megismétléshez, amely szinte ritmusosan jelentkezik. Ez a tevékenység jól fejleszti a szem-kéz koordinációját.

Szimbolikus és szerepjáték:

Megjelenése a gyermeki pszichikum törvényszerű következménye. A vállalt szerepeken keresztül megjelenítik a valóság számunkra lényeges elemeit. Alakulnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok. Fontos szerepe van az élményeknek, érzelmeknek, s ezáltal lemérhető, hogy az őt körülvevő környezetet milyen mértékben ismeri.

Dramatizálás, bábozás:

Rendszeres meseélményt biztosítunk, amely elősegíti ezeknek a játékfiguráknak a kialakulását. A megfelelő kellékekről, eszközökről, jelmezről folyamatosan gondoskodunk. A báb félénkebb, visszahúzódóbb gyermeke megszólaltatásának egyik fontos eszköze.

Építő, konstruáló játék, barkácsolás:

Az építő, konstruáló játék kreativitásra nevel, velejárója a megfigyelés, emlékezet, képzelet, probléma-megoldás, esztétikai érzék és a manualitás fejlődése. E játékokhoz kapcsolódva jelenik meg a barkácsolás, a gyermekek aktív részvételével, átéljük az én készítettem, alkottam örömet.

Szabályjáték:

A szabályjátékok egyes fajtái a gyermekek mozgását, mások értelmi képességeit fejlesztik. A szabályjátékok együttműködést kívánnak, hogy a szabályoknak meg tudjon felelni a gyermek; szükséges, hogy tudja késleltetni cselekvési és mozgásvágyát, és a cél érdekében alárendelje a szabályoknak viselkedését, képes legyen a szabályok megértésére. Olyan fontos személyiségjegyek kialakulását is segíti, amelyek az iskolaérettség eléréséhez feltétlenül szükségesek (önfegyelm, kommunikációs képesség, szabálytudat, társakhoz való viszony).

Módszertani alapelvek:

- A gyermek önmegvalósítási törekvéseinek, önállóságának tiszteletben tartása.
- A játék önkéntes, örömszerző, utánzó szerepének érvényesítése.
- A gyermek kreatív együttműködésének segítése, a társak elképzeléseinek tiszteletben tartása.
- A segítségnyújtás mértéke a gyermekek igényét és fejlettségét tükrözzé.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek és tudnak játszani.
- A környezetükben megfigyelt, tapasztalt jelenségeket képesek feldolgozni és újraalkotni.
- Önállóan kezdeményeznek szerep és szabályjátékokat.
- Elosztják a szerepeket, betartják a szabályokat, egymáshoz és a szabályokhoz tudnak alkalmazkodni.
- Bonyolult építményeket hoznak létre, amelyek a szerepjátékhoz, és konstruáláshoz kapcsolódnak.
- Képesek problémahelyzeteket megoldani.
- Egyszerűbb kiegészítő eszközöket önállóan elkészítenek, játékaikban felhasználják őket.

Tanulási zavarok megelőzése:

A játékokban fejleszthetők legjobban azok a pszichikus funkciók, amelyek a tanuláshoz nélkülözhetetlenek. A megfigyelések során, illetve fejlettségmérő lapok alkalmazásával pontosan behatárolhatók a lemaradások.

Az észlelés és a gondolkodás összerendezése az óvodás korban történik. A lemaradások, részfunkció-zavarok megelőzése is ebben a szenzitív életkorban hatásos, mert kisiskolás korban csak kompenzációra és korrekcióra van lehetőség.

A nagymozgások, a testséma fejlesztésére játékokban naponta lehetőség van.

A finommotoros koordinációt gyöngyfüzéssel, gyurmázással, építéssel, konstruálással, népi kismesterségek tevékenységeivel fejlesztjük. Figyelnünk kell arra, hogy a gyermek ne ragadjon le a gyakorlójáték szintjén.

Az észlelés, (vizuális, verbális, auditív, téri) figyelem, gondolkodás fejlesztésére (pl. a különböző formájú, nagyságú, színű játékeszközök, természetes anyagok válogatása, rakosgatása, csoportosítása, kártyajátékok, puzzle játékok, társas-és memóriajátékok, építés, minták kirakása) alkalmas. Fontos, hogy a játékok konkrét tárgyi tevékenységet igényeljenek, (rakosgatás, válogatás, illesztés, sorakoztatás) mert óvodás gyermekre a szemléletes, cselekvő gondolkodás a jellemző.

6.2. Verselés, mesélés

Az irodalmi nevelés /vers, mese/az óvodai élet egészét átható folyamat, a szellemi nevelés eszköze. Szorosan összefonódik az anyanyelvi neveléssel, mozgással, zenével. Abban az ősi formájában közvetíti az irodalmat, amikor az még nem leírt, hanem elmondott, eltáncolt vagy elénekelt szó volt. Az irodalom a gyermek számára is érthető, leegyszerűsített világnézetet közvetít, mely könnyen átlátható. Olyan kapcsolatokat, helyzeteket mutat be, amelyek megértésére a gyermek csak az irodalom eszközeivel képes ebben az életkorban. Oldja azt az eleve meglévő szorongást, amely abból fakad, hogy nem érti a körülötte lévő, számára ismeretlen kaotikus világot. Erkölcsi, érzelmi, esztétikai élményeket, igazságokat közvetít. Változatos és színes szavakból, szókapcsolatokból, nyelvi fordulatokból építkezik. Segíti a gyermek nyelvérzékének, kifejezőképességének fejlődését.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

Feladataink:

- Megteremtjük az irodalmi élmények befogadására legalkalmasabb légkört.
- Irodalmi anyagunkat igényesen válogatjuk össze művészi értékű alkotásokból, amelyek a gyermek életkorának, nyelvi fejlettségének, érdeklődésének a leginkább megfelelnek elsősorban népköltészet, népmesék, klasszikus és a kortárs irodalmi művek. Megjelennek repertoárunkban a migráns gyermekek hazájának kulturális értékei is.
- Kialakítjuk saját mese- és vers repertoárunkat.
- Naponta –akár többször is- kezdeményezünk irodalmi tevékenységeket. Kihasználjuk a spontán adódó helyzeteket, a kedvező körülményeket, a gyermekek érdeklődését. A mondókázás, verselés naponta bármikor elkezdhető és befejezhető, mint minden játék. Elalvás előtt minden nap mesélünk.
- A meséléshez rendszeresen visszatérő hangulatkeltő elemeket (pl. furulyaszó, gyertyafény, meseszőnyeg) kapcsolunk. Éreztetjük, hogy a mesemondás a nap fontos eseménye. Kialakítjuk az állandó mesemondó helyet.
- Lehetővé tesszük a mesék bábozással, dramatizálással való feldolgozását, többféle báb-technika megismerését.
- Arra törekszünk, hogy a gyermekeknek legyen saját vers és mesealkotása, ami mozgással, énekléssel kombinálva az önkifejezés egyik módja.
- Elmélyítjük a mondókákkal, versekkel, mesékkel az irodalom iránti érdeklődésüket, fejlesztjük beszédüket, értelmi, érzelmi, erkölcsi képességeiket, különösen az emlékezetüket és képzeletüket.
- Megismertetjük a gyerekeket az ünnepekhez, jeles napokhoz kapcsolódó versekkel, mesékkel, történetekkel.
- Arra törekszünk, hogy érthetően, helyesen, szépen fogalmazva beszéljünk. Mesélésnél, verselésnél előadásunk hiteles, élvezetes, közvetíti az irodalmi művekben rejlő üzenetet.
- Irodalmi művek ajánlása valamint a mesélés szerepének megismertetése a szülőkkel.

Gyermei tevékenységek

Mondókázás:

A mondóka nem pusztán szöveg. Ritmus, dallam és mozgás összekapcsolása. Valamennyi alkalomhoz kötött, jellegzetes mozdulatok tartoznak hozzájuk. Évente 10-14 mondókát tanulnak meg, s legalább még ugyanennyit hallanak. A kisebb gyermekeknek gyakran mondogatunk hintáztató, lovagoltató, ujjkiszámoló, állathívogató, altató, hangutánzó mondókákat, dajkarímeket, kiszámolókat. A nagyobbak mondóka-készlete kiegészül állatokhoz, növényekhez, időjáráshoz, évszakokhoz, természeti jelenségekhez kapcsolódó, párvalasztó, felelgető, nyelvtörő, számoló, napsoroló mondókákkal, halandzsá szövegű kiszámolókkal, hagyományokhoz, jeles napokhoz tartozó rigmusokkal, szólásokkal, közmondásokkal.

Verselés:

A vers szavak, gondolatok újszerű formában való összekapcsolódását jelenti a gyermekek számára. A hangzás, a ritmus a fontos. Legnagyobb költőink gyermekeknek való, többnyire népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó, zenei hatású, humoros, groteszk, később lírai hangvételű verseiből válogatunk. Évente 6-8 verset megtanulnak, de ennek legalább még kétszeresét ismerik meg.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

Mesélés:

A népköltészet legnagyobb, legsokrétűbb műfajainak egyike a népmese. Feszültség teremtő és oldó. A gyermekek érzésvilágának, erkölcsi ítélőképességének fejlesztésére nagyon alkalmas. Az óvodai meseanyag nagy részét a népmesék alkotják, de megismerkednek a gyermekek néhány kortárs irodalmi alkotással is. Az év során 12-14 új mesét hallanak, de az előző években hallott kedvenc meséket is elmondja az óvónő. A mesék között vannak állatokról, gyermekekről, emberekről szóló történetek. A nagyobbak kedvelik a több epizódból álló tündérmeséket, valamint a humoros meséket, de hallgatnak kiváló íróink által alkotott meséket, verses meséket valamint a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeit, meséit is.

Bábozás:

A gyermekek a spontán kezdeményezett bábozásuk során felhasználják élményeiket, dalok, versek, mesék azon elemeit, amelyek érzelmileg közel állnak hozzájuk. A díszletek, a bábok formája és mozgatása lenyűgöző élmény, amely mélyíti az irodalom iránti fogékonyságukat és esztétikai érzéküket.

Dramatizálás:

Lehetőséget ad arra, hogy a hallott meséket, történeteket újra átélhessék, kiegészíthessék, vagy változtathassanak rajta elképzeléseik szerint. Ezáltal emlékezetük, képzeletük, alkotókedvük fejlődik, beszédük árnyaltabbá, színeesebbé válik.

Módszertani alapelvek:

- A mese és a vers kiegészítő eszközeivel, a hangulateltő elemekkel és a gyakori ismétléssel a motiváció biztosítása.
- Népköltészetre, klasszikus és kortárs irodalmi művekre és művészeti alkotásokra épülő anyag kiválasztása.
- A nyelvi hűség közvetítésére törekvés (állandó nyelvi szókapcsolatok, szófordulatok) a könyvnélküli mesélés során.

Fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Kialakult a gyermekekben az irodalomhoz fűződő pozitív viszony.
- Anyanyelvük, irodalmi szépérzékük tökéletesedik, kiejtésük csiszolódik, szókincsük gyarapodik.
- A verseket, mondókákat szívesen ismételtetik, játékukban alkalmazzák.
- Várják, igénylik a mesemondást. Figyelmesen hallgatják, képesek a belső képalkotásra.
- A folytatásos mesék, történetek szálait össze tudják kötni.
- Szívesen mesélnek, báboznak, eljátsszák a mesék jeleneteit.

Tanulási zavarok megelőzése:

A népi gyermekjátékok és mondókák, a mozgással kísérhető versek, a bábozás és a dramatizálás során fejlesztjük a testsémát, nagymozgásokat. A tér bemozgása által fejlődik a térben való tájékozódás, koordinált mozgás és az oldaliság alakítása. Itt valósul meg leginkább a nyelvi fejlesztés, verbális memória, beszédészlelés, beszédmegértés fejlesztése.

6.3. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Zenei nevelésünk /ének, zene, énekes játékok/ Kodály Zoltán irányelveit követi. A zenei nevelés célja a zenei képességek (zenei hallás, ritmusérzék, zenei emlékezet, éneklési készség) fejlesztésén túl zenét értő és szerető emberré nevelés. Eszköze a zene, az énekszó.

A magyar zenei anyag tanulása közben a gyermek megismeri saját népének egyéni hangvételét.

A szöveges dalok, a játékok és táncok pedig népszokásokkal, a népköltészet eredeti kifejezőmódjaival, a magyar tánc jellegzetes mozdulataival ismertetik meg.

A népdalok éneklése, a néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Fontos eszközül szolgálnak a gyermekek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakításában.

A zenehallgatás anyagának megválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek nemzetiségi hovatartozását /pl. német, albán, kínai/.

A zene hatása olyan emberformáló erő, mely kihat az egész személyiségre. Az értékes zene fogékonyra teszi az embert a szép befogadására, formálja az ízlését és emberi magatartását. A gyermek a zene hatására érzelmileg kiegyensúlyozottabbá válik.

Feladataink:

- Megteremtjük a zenei nevelés alapvető feltételeit (nyugodt légkör, hely, idő, eszköz).
- Igényességgel válogatjuk össze az adott korcsoport képességszintjének megfelelő zenei anyagot
- Felkeltjük zenei érdeklődésüket, népi mondókákkal, énekléssel, énekes játékokkal, amelyekkel a szülőföldhöz való pozitív viszonyt erősítjük.
- Az óvodában is játszható énekes népszokások: szüreti mulatság, betlehemes játék, farsang, zöldségjárás, pünkösdlő, megismertetése.
- Megszerettetjük a gyermekekkel a társas és egyéni éneklést, zenélést,
- Fejlesztjük képességeiket, készségeiket (ritmusérzék, zenei hallás, zenei emlékezet, játékos zenei alkotókedv) és harmonikus mozgásukat, mozgáskoordinációjukat.
- Kihasználjuk a zenei nevelés lehetőségeit az egész nap folyamán, lehetőség szerint a szabadban is.

Gyermeki tevékenységek

Mondókázás

A mondókák fajtái: cirógatók, tapsoltatók, csiklandozók, ujj- és tenyérjátékok, lovagoltatók, csúfolók, kiszámolók, ölbebevős mondókák, népi rigmusok.

Éneklés, dalos játékok

- Népi gyermekjátékok:
 - Játékra hívók
 - Guggolás játékok
 - Kergetők
 - Párbeszéd + felelgetős
 - Szerepcsere
 - Kifordulós kör
 - Leánykérő – lakodalmas
 - Pár – párválasztós
 - Sor – lánc
 - Kapu – híd
 - Egyéb játékok
 - Tréfás csúfolók
- egyszerű népdalok
- műdalok
- más népek gyermekdalai

Népszokásokkal való ismerkedés

Lucázás, betlehemezés, farsangi csúfolódók, kiszabáb égetés (téltemetés), zöldágjárás

Zenei képességfejlesztés

- *Ritmusfejlesztő játékok*
 - Egyenletes löktetés érzékeltetése
 - Ritmusérzékelés: dal, mondóka
 - Tempóérzék fejlesztése: lassú-gyors
 - Ritmus visszhang
 - Ritmushangszerek kezelése
 - Táncmozdulatok
- *Hallásfejlesztő játékok:*
 - Hangmagasság iránti érzék fejlesztése: magas-mély hangok megkülönböztetése.
 - Hangszín felismerés: környezet zörejhangjai, állatok hangja, emberi hangok.
 - Dinamikai különbségek alkalmazása: halk-hangos fogalom-pár
 - Dalfelismerés
 - Dallamvisszhang
 - Dallambujtás

Brunszvik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

– *Zenehallgatás*

- Énekes anyag: magyar népdalok, népi gyermekdalok
- Hangszeres anyag: furulya, xilofon (óvónő hangszerjátéka)
- Gépi zene: alkalmanként egyszerű, művészi értékű darabok

Módszertani alapelvek:

- A zenei anyag kiválasztása során a gyermekek egyéni és életkori sajátosságainak figyelembe vétele.
- A feldolgozás során a zenei és dalanyagok egymásra épülése, a fokozatosság elvének követése.
- A gyermekek egyéni fejlődésének figyelemmel kísérése, a pozitívumokra való támaszkodás, ezek erősítése.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Élvezettel, a magyar beszéd ritmusának megfelelően mondanak mondókákat.
- Szívesen és örömmel játszanak dalos játékokat.
- Megkülönböztetik környezetük hangjait, a zenei fogalompárokat, amelyek jelzésére, illetve megnevezésére képesek.
- Felismernek dalokat kezdő vagy belső motívumról.
- Képesek a dalok rövidebb-hosszabb egységeivel a dallambújtatásra.
- Visszaénekelnek dallammotívumokat, visszatapsolnak ritmusmotívumokat.
- Felismerik néhány hangszer hangját.
- Figyelmesen hallgatnak zenét.
- Érzik és kifejezik egyenletes lüktetés, illetve a mondóka, dal ritmusát.
- Tudják a megismert ritmushangszereket használni.
- Ismerik az ünnepekhez és a különböző népszokásokhoz kapcsolódó dalos játékokat, rigmusokat.

Tanulási zavarok megelőzése:

A nagymozgások fejlesztésére számtalan lehetőség adódik a mondókázás, járás, futás, ugrálás közben. A ringató, altató, höcögtető mondókák, dalok közben ráérez a gyermek a mozgás ritmusára és ez által az egyensúly érzékelését, erősíti. A finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztésére a ritmushangszerek kezelése, kézfogás, ujjérintés, eszközök átlépése, átugrása során számtalan lehetőség nyílik. A test személyi zónáját, oldaliságot, a testrészek elhelyezkedését, egyensúlyozást a páros játékok, fordulatok tánc nagymértékben fejlesztik.

6.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A vizuális nevelés, összetett, sokszínű komplex nevelési, művészeti terület. Magába foglalja: a rajzolást, festést, mintázást, kézimunkát, konstruálást, építést, modellezést, kézművességet, műalkotásokkal-, népművészeti alkotásokkal, nemzeti szimbólumokkal való ismerkedést és a környezet esztétikus alakítást. Az óvodai nevelés egészét áthatja, így sokoldalú fejlesztési lehetőséget biztosít a 3-6 éves korú gyermekek vizuális fejlődésére. A gyermekeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képi-, plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatja. Kialakítja bennük az elemi képolvadási-, alkotótérbeli tájékozódó- és rendező képességeket. Általa formálódik képzetük, gazdagodik élmény-, érzelem-, fantáziaviláguk, tartalmasabbá válnak fogalmaik, fejlődik alkotóképességük. Segíti a gyermekek téri-, formai- és színeképzeik kialakulását, gazdagodását; a természetre, művészi-, népi alkotásokra való rácsodálkozással, szemlélődéssel a szépség és esztétikum iránti vonzódását. Megismerteti a gyermekeket különböző anyagokkal, eszközökkel, egyszerű munkafogásokkal, a rajzolás, mintázás és kézimunka eljárásaival, technikai alapelemekkel, tulajdonságokkal, viszonyokkal.

Feladataink:

- A gyermekek alkotásait közösségi tereinken folyamatosan bemutatjuk.
- Megteremtjük és biztosítjuk a csoportokban a vizuális nevelés feltételeit, szervezeti formáit. (jó megvilágítású külön sarok, ahol az eszközök, anyagok gazdag tárháza a gyerekeknek elérhető magasságban vannak).
- Az átélt élmények és a természet látványának felelevenítésével felkeltjük a gyerekek tevékenységi vágyát.
- Gazdagítjuk tér-forma-szín képzetüket, belső képeiket, alakítjuk esztétikai érzékenységüket, szép iránti nyitottságukat, igényességüket.
- Korcsoportjuknak, egyéniségüknek, képességeiknek, érdeklődésüknek megfelelően kiválasztott feladatokon keresztül eljuttatjuk őket az alkotás öröméhez, megbecsüléséhez és az önkifejezéshez.
- Változatos tevékenységek során fejlesztjük kézügyességüket, figyelmüket, képzelet- és fantáziavilágukat, térlátásukat, értékelő képességüket.
- Felelevenítjük, és közösen gyakoroljuk a népi kultúra díszítő, kismesterségeket, őrző technikáit, eszközeit.
- Kialakítjuk a gyermekekben a szép dolgok, környezet esztétikai alakítása iránti természetes igényt, az eszközök, szerszámok helyes használatát, megbecsülését, óvását.
- Környezettudatos szemlélet: csoportszoba, öltöző, mosdó, folyosó esztétikumának alakításával és fenntartásával a gyermekek ízlésformálásának elősegítése.

Módszertani alapelvek:

- Különböző anyagokkal, technikákkal való ismerkedés során egyéni és életkori sajátosságok, fejlődési ütemük figyelembe vétele.
- A gyermekek aktivitásának, szabadságának tiszteletben tartása, a tevékenységek kiválasztásának megteremtése.
- A tárgyi, hangulati feltételek megteremtésével a motiváció elősegítése, érdeklődés fokozása.
- A gyermeki munkák gyűjtésével, elemzésével a gyermeki munkák megbecsülése.

Gyermei tevékenységek:

Képalakítás:

- Firkálgatás, rajzolgatás, festés a gyermekek kedve, érdeklődése, élményei, emlékezete, fantáziája nyomán.
- Firkálás, rajzolás, karcolás különböző eszközökkel különböző anyagokra: bot, kréta, zsírkréta, puha ceruza, fapálca, filctoll, - homok, agyag, aszfalt, tábla, papír.
- Különböző méretű, színű, tulajdonságú papírra, textilre, üvegre festés ujjal, szivaccsal, különböző vastagságú ecsetekkel, lapátkával, változatos festékekkel – vízfesték, tempera, tus, ruhafesték.
- Színkeveréssel, összefolyatással, lavírozással, fújással, stb. új színek, színárnyalatok, formák létrehozása.
- Különböző anyagok – spárga, fonal, textil, papír, búzadara, mák, természetes anyagok, termések felhasználásával képek készítése.
- Kompozíciók alakítása tárgyak, termések, természetes anyagok nyomataival, beszurkálással, karcolással különböző anyagokba, pl.: homok, agyag, gipsz, textil, papír, stb.
- Alkotásaikban a tépés, vágás, ragasztás elemeinek megjelenítése.

Plasztikai munkák:

Séták, kirándulások alkalmával természetes anyagok, termések gyűjtése, ezek összehasonlítása, válogatása tulajdonságaik alapján

Építés:

Egyéni és közös mozgásos játékok során nagy térbeli alakzatok formálása, létrehozása. Különböző berendezési tárgyak felhasználásával térbeli alakzatok építése, összerakása. Térbeli, statikai tapasztalatok, szerzése.

Műalkotásokkal való találkozás:

Környezetükben, természetben látható, esztétikus jelenségek, népművészeti és formatervezett tárgyak, építmények megfigyelése (szoborpark, Galéria kiállításai, tavirózsa, stb). Helyi és környékbeli kézműves műhelyek, múzeumok megtekintése, látogatása.

Fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Szívesen vesznek részt a vizuális nevelés különböző tevékenységeiben, igényük van az alkotásra, önkifejezésre.
- Egyéni módon jelenítik meg élményeiket, tapasztalataikat, elképzeléseiket.
- Készségszinten használják, alkalmazzák a különböző eszközöket, anyagokat, technikákat.
- Munkáikra a részletezés, formagazdagság, színek egyéni alkalmazása a jellemző.
- Emberábrázolásuk részletező, változatos.
- Örülnek az egyénileg és a közösen készített alkotásoknak, építményeknek.
- Rá tudnak csodálkozni a szép látványra, gyönyörködni benne.
- Biztonsággal használják az ábrázolás eszközeit.
- Aktívan részt vesznek az őket körülvevő környezet rendezésében, szépítésében.
- Változatosan használják a színeket, színárnyalatokat. Vannak kedvenc színeik.
- Képesek az emlékezet és elképzelés utáni képi megjelenítésre (mese, élmény).

Tanulási zavarok megelőzése:

Vizuális nevelés során nemcsak a vizuális észlelés fejlesztésére, hanem a különféle anyagokkal való ismerkedés által a tapintásos észlelésre, építésnél a térészlelésre, nagy- és finommotoros mozgásra, szem-kéz koordinációra, és a tárgyak, eszközök, cselekvések, formák, színek megnevezésére, osztályozására is lehetősége nyílik.

6.5. Mozgás

A mozgásfejlesztést elsősorban a szabad játékban és a kötelező testnevelési foglalkozásokon valósítjuk meg. Minden korcsoportban a funkciók, feladatok jelen vannak, csupán a nehézségi szintjük az eltérő. 3-4 éves korban a nagymozgásokat fejlesztjük, 5-7 éveseknél a finommotorikát és az agyi funkciókat (én-kép, testrészek-térirányok, erő, gyorsaság). Az eltérő korosztályokban más-más a követelményszint és a feladatunk a gyermekek képességeinek megfelelően.

Feladataink:

- Biztosítjuk a megfelelő helyet, időt, eszközt a gyermekek mozgásigényének kielégítéséhez.
- Fejlesztjük, edzzük a fizikai erőnlétet, testi képességeket. / mint erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség/
- Kialakítjuk a testsémát, a testrészek neveinek ismeretét, térifogalmak-térirányok megértését, végrehajtását.
- A mozgás segítségével fejlesztjük az értelmi és szociális képességeket. /társra figyelés/
- Egyéni szükségletek, képességek figyelembevétele.
- Az udvaron minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk tornára, játékos mozgásokra, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységekre.
- Törekszünk a balesetek megelőzésére.

Nevelési alapelvek:

- A sokoldalú mozgáslehetőség biztosítása minden gyermek számára.
- A folyamatosság, rendszeresség, érzelmi biztonság, következetes nevelői ráhatás érvényesítése.
- A gyermeki teljesítőképességek, egyéni terhelhetőség figyelembe vétele.
- A testi nevelés során a játékoság biztosítása és kihasználása
- Szabad levegőn végezhető aktív mozgás minden lehetőségének kihasználása.
- A főgyakorlatok egyszerűbb rávezető gyakorlatsorral való előkészítése.

Gyermekek tevékenységei

Testnevelés foglalkozás:

Minden korcsoportban heti egy alkalommal kötelezően szervezett. Az alapvető mozgásokat, mozgássorokat részekre lebontva esetleges óvónői segítséggel gyakorolják, játékokon keresztül elsajátítják. Az egészséges fejlődés érdekében legcélszerűbb a szabad levegőn szervezni, vagy nyitott ablaknál végeztetni.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

A mozgásrendszer elemei a következők:

Rendgyakorlatok

Járások, speciális járások, állások, testfordulatok, alakzatok, futás feladattal

Előkészítő gyakorlatok:

Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok: különböző testhelyzetek, kar-, törzs-, lábgyakorlatok

Fő gyakorlatok:

- *Torna:*
 - Természetes gyakorlatok
 - Talajtorna gyakorlatok
 - Függés gyakorlatok
 - Szerugrások
- *Atlétika:*
 - Futások
 - Ugrások
 - Dobások
- *Léglabdával végezhető gyakorlatok:*
 - Gurítás
 - Feldobás-elkapás
 - Átadás
 - Labdavezetés
 - Hajítás függőleges és vízszintes célba

Játékok:

A játék a legfontosabb a mozgásfejlesztés során. Észrevétlenül fejleszti mozgáskultúrájukat, kitartásukat, társaikhoz való viszonyukat, gyorsaságukat, versenyszellemüket.

Játékfajták: futó-fogó, játékok, versengések, sorversenyek, versenyjátékok, népi sportjátékok

– *Mindennapos testnevelés:*

Naponta szervezünk minden gyermek számára egészségfejlesztő testmozgást, ahol kiemelkedő szerepet biztosítunk a kooperatív mozgásos játékoknak.

Megalapozza azt az igényt, hogy minden nap, rendszeresen mozogjanak. Időtartama 15-25 perc. Évszaktól függően a teremben, illetve az udvaron végezzük.

– *Mozgás a szabadban, szabadidős mozgástevékenységek*

Nem kötelezően szervezett mozgás. A szabad játékteret ad a gyermekek kezdeményezésének, saját ügyességüknek megfelelően. Az udvari játékok biztosítják a különböző mozgásfajták gyakorlását /függés, lengés, ritmikus mozgások végzése, ugróiskola, kötélmászás, hintázás, egyensúlyozás/

Brunszzvik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

– *Prevenációs tornák (láb- és tartásjavítás):*

A tartáshibák, kisebb deformitások korrigálása a gyógytornász feladata heti egy alkalommal.

A gyógytornász által javasolt feladatsorokat beépítjük a testnevelés foglalkozásokba.

Minden csoportban játékosan, alkalmanként lábtornát végeztetünk. Szabadban nyáron a mezítláb járás elősegíti a lábboltozat egészséges fejlődését.

– *Úszás:*

A tartáshibák kijavítására a prevenációs tornán kívül jó lehetőséget biztosít az úszás. A fenntartó támogatásával a 2014 – es évtől úszásoktatásban részesülnek nagycsoportos óvodásaink.

– *Ünnepek, rendezvények, kirándulások:*

Hagyománnyá vált a Gyermeknap és a Sportnap /Mozogjunk együtt/ közös ünneplése a szülőkkel. A Sportnap közös tornával kezdődik, az óvoda körbefutásával folytatódik és akadályversennyel fejeződik be.

Óvodánk csoportonkénti kirándulásait május végére- június elejére szervezzük. Ezek sok látnivalóval, mozgással dúsított programok.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Szívesen mozognak, igénylik a rendszeres mozgástevékenységet.
- Nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúly észlelésük összerendezett, mozgásuk kialakult.
- Cselekvőképességük gyors, mozgásuk kitartó.
- Képesek keskeny felületen járások, kúszások, csúszások, mászások elvégzésére a talajtól 40 cm magasságban.
- Ismerik a kislabdát, léglabdát. Biztonsággal és szívesen használják azokat.
- Tér- és időtájékozódó képességük fejlődik.
- Megértik az egyszerű vezényszavakat.
- Képesek vizuális és akusztikus jelzések alapján irányváltoztatással bújásokat, támaszgyakorlatokat, járásokat, futásokat végrehajtani.
- Képesek állórajtból 20-30 m-t futni.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékokra, ügyességi játékok játszásakor.
- Nekifutással képesek akadályokat átvágni.

Tanulási zavarok megelőzése:

Testi nevelésnél, különösen a rendszeresen szervezett testnevelés foglalkozásoknál a természetes mozgások, testséma, nagyobbaknál az észlelés fejlesztésére is sok lehetőség adódik.

Mozgásfejlesztésnél a nagymozgások, egyensúlyérzék fejlesztése, helyzetváltoztatások gyakorlása, a különböző kéziszer gyakorlatokkal a szem-kéz-láb koordináció fejlesztése kerül előtérbe.

Testséma-fejlesztésnél a testrészek ismeretét célzó gyakorlatokra, a tér mozgásos megismerésére, oldaliság tanítására kerül sor.

Fejlődik finommotorikájuk a kézi szerek használatával (kendő, szalag, babzsák, labda, karika, kötél, buzogány).

A keresztcsatornák pedig az elvégzett gyakorlatok megnevezésével, vagy a látott, hallott tevékenység végrehajtásával fejlődik.

A testi nevelés során a testrészek, helyzetek, irányok pontos megnevezésével a nyelvi fejlesztés is megvalósul.

6.6. A külső világ tevékeny megismerése

6.6.1. Természeti, társadalmi környezetünk megismerése, környezetvédelem

A környezet: ami körülvesz bennünket, aminek mi is alkotóelemei vagyunk, amiben az életünk van, ahonnan az életfeltételünket biztosítjuk. Az ember a természet része és így különleges kapcsolatban van önmagával és környezetével. Kölcsönhatásban vagyunk a természettel. A környezet megismerése az óvodai nevelés egészében érvényesülő folyamat. Az óvodában a gyermek elsősorban önmagával, valamint szűkebb természeti és társadalmi környezetével ismerkedik meg. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások értékeit, közösséghez tartozás élményét, nemzeti, családi és tárgyi kultúránk értékeit, szeretetét, védelmét. A környezet megismerése során a természetről szerzett ismereteken túl matematikai, zenei, népzenei, néprajzi tájékozottságot szerez.

A környezeti nevelés a környezettudatos, környezetre figyelő, óvó-védő magatartás megalapozását foglalja magában. A nevelés során kialakíthatók azok a szokások, magatartásformák, amelyek a környezettel való harmonikus együttélést biztosítják későbbi életvitelükben. Mindezt a Zöld Óvoda pályázatok fenntartásával, kívánjuk elősegíteni. Távlati célunk, hogy mindkét intézményegység elnyerje az örökös Zöld Óvoda címet. A tágran értelmezett környezettel kapcsolatos pozitív viszonyok kialakítása jelenünk problémája és jövőnk kulcskérdése.

A kompetenciaalapú óvodai programot bevezető két csoport óvodapedagógusai a víz témakörében innovációkat készítettek.

A központi óvodában a Napocska csoport, a „KINCSÜNK A VÍZ” témában a Hévízi tó, a víz gyógyító hatása és a tiszta víz projektet dolgozta fel. A téma feldolgozása sokszínű tapasztalatgyűjtést és kísérletezést biztosít a gyermekek számára a vízről az élménypedagógia segítségével.

Tagintézményünk Méhecske csoportjában „AZ ÉLETADÓ VÍZ” témában a vízelőhelyek, a gyógyító víz, a sós víz – édes víz projekttel ismertették meg a gyerekeket. A projekt feldolgozása során tapasztalatokat gyűjthettek a gyerekek a víz életre gyakorolt hatásáról, gyógyászati jelentőségéről és közben környezeti és természetvédelmi ismeretekre is szert tettek.

Intézményi önálló innovációink a központi óvodában az „EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD – EGÉSZSÉGES ÉLETSZEMLELET” /táplálkozás, mozgás, lelki egészségvédelem), a tagintézményben az „EGÉSZSÉGES ÉLETSZEMLELET - KÖRNYEZETVÉDELEM”, amelyben a környezettudatos magatartás kialakítását tűzték ki célul, és három részprojektben dolgozták fel. A projekt a természeti ünnepek közül a Föld napjához a Madarak és Fák napjához, a valamint a szelektív hulladékgyűjtéshez nyújtott különböző kísérletezési, felfedezési lehetőségeket, ezáltal a szülők szemléletformálására is hatott.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

Feladataink:

- Meggyőződésünk, hogy az érzelmekkel teli felismerések segítik a kapcsolatok kialakulását, az emberi lét és a természet szépségeinek felismerését.
- Hisszük, hogy a természetvédelemhez a természet megismerésén és megszerettetésén keresztül visz az út.
- Szükséges, hogy tudatában legyünk annak, mennyire fontos számunkra a környezetünk egésze (globális) és helyi (lokális) része. A lokális környezetünkkel mindennapos kapcsolatban vagyunk. Átéljük állapotát, változásait. Részesei, alkotói, felelősei vagyunk.
- Feladatunk, hogy a 3-7 éves gyermek fejlettségi szintjének megfelelően, minél több lehetőséget biztosítsunk a tapasztalat és ismeretszerzésre.
- Elősegítjük, hogy saját maguk is felfedezhessék környezetük tárgyait, jelenségeit.
- Lehetőséget adunk a minél több érzékszervvel való megtapasztalásra.
- Alkalmat biztosítunk, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat, illetve ismeretszerzésre.
- Törekszünk, hogy az ismereteket sok élménnyel, lehetőleg a természetben nyújtsuk a gyermekek számára.
- Igyekszünk felkelteni a gyermek kíváncsiságát, érdeklődését, kielégíteni megismerési vágyukat.
- Feladatunk, hogy a gyermek személyiségét, megfigyelőképességét, emlékezetét, képzeletét, gondolkodását, nyelvi kifejezőképességét, esztétikai fogékonyságát tapasztalataik, ismereteik gyarapítása és rendezése közben sokoldalúan fejlesszük.
- A környezetvédelem alapjainak megismertetése: föld, víz, levegő, növény és állatvilág védelme.
- Környezetbarát szokások megalapozása: takarékoskodás a vízzel, árammal, papírral.
- Érzékennyé tesszük a gyerekeket a környezetvédő, környezetbarát magatartás iránt, ennek érdekében bevezetjük a szelektív hulladékgyűjtést is.
- Lehetőséget adunk, hogy különböző alkalmak során tapasztalatokat, ok-okozati összefüggéseket, azonosságokat, különbségeket fedezzenek fel a játékos kísérletek, tevékenységek során.
- Felhívjuk gyermekeink figyelmét környezetünk szépségére, hogy érzelmileg kötődjenek ahhoz a helyhez, ahol élnek. „Gyökerek nélkül hontalan az ember” /Hazaszeretetre nevelés/. Ennek a területnek a megerősítésére múzeum pedagógiai foglalkozásokat vezetünk be 2015 őszétől, évi 4 alkalommal. Ezeket az alkalmakat arra használjuk fel, hogy olyan témákat választunk, melyek kapcsolódnak az óvodai élethez, a gyermekek érdeklődéséhez és lehetőséget biztosítanak új ismeretek szerzésére, sokoldalú tapasztalatszerzésre egyaránt.

Gyermekek tevékenységei

- Beszélgetnek családjukról, szüleik foglalkozásáról, lakásukról.
- Megismerkednek testükkel, testrészeikkel, érzékszerveikkel, védelmükkel, ápolásukkal.
- Beszélgetnek a betegségek megelőzéséről.
- Megismerik csoportjukat, óvodájukat, óvodájuk környékét, a tó vizére épített fürdőházakat, középületeket. /Árpád-kori templom, Ismeretlen Római katona sírja, - Egregyi óvoda/
- Gyakorolják a helyes közlekedést, megismerkednek néhány közúti jelzéssel, táblával. Ismerkednek különböző járművekkel: városnézés a helyi kisvonattal.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

- Megfigyelik a napszakokat, az idő múlását.
- Megfigyelik az évszakok változásait. Tapasztalatokat szereznek az időjárásról, annak változásairól, természeti jelenségekről, az időjárás és az öltözködés kapcsolatáról.
- *Ősz*
 - Megfigyelik a természet változásait, kezdve az óvoda udvarán lévő fák, bokrokon.
 - Az környezetünk fájának felismerése, levelének-termésének gyűjtése.
 - Levélgyűjtés, színskálakirakás, ábrázolásban-matematikában való sokoldalú felhasználás.
 - „Mi fánk”- egy kiválasztott fa változásainak folyamatos megfigyelése.
 - Termények, termések begyűjtése: vadgesztenyeszedés a Zrínyi utcában.
 - Séta az őszi piacra, zöldségfélék, gyümölcsök megfigyelése, vásárlása.
 - A Hévízi tó és környékének jellegzetes növény és állatvilága: lombhullató mocsári ciprus, kórházi platánsor, tündérrózsa, kifolyóparti gyékény, szitakötő, béka, vízicsiga.
 - Október 4-én megemlékezünk az Állatok Világnapjáról.
- *Tél:*
 - Téli öröme: hóember, hóvár, hósobor építés, hógolyózás, szánkózás.
 - Kísérletezés: olvasztás, fagyasztás, párologtatás, jég-készítés.
 - A téli Hévízi tó megfigyelése.
 - Madárvédelem: madáretetés a gyűjtött anyagok felhasználásával. Az etetőbe szálló madarak megfigyelése, néhányának a felismerése (pl. tengelic, vörösbegy, széncinke, kékcinke, feketeterítő, veréb).
 - Hajtatások, rügyeztetések, csíráztatások az óvodai élősarokban: játékos vizsgálódás, kísérletezés a különböző körülmények között tartott növényekkel (fény, hő, víz megléte és hiánya a fejlődéshez).
 - A ház körül élő állatok életmódjának, alkalmankénti megfigyelése egy család udvarán. /látogatás a helyi lovardában – Egregyi óvoda/
- *Tavaszi*
 - A tavaszi rügyfakadás és virágzás folyamatos megfigyelése környezetünk fájain, bokrain.
 - Udvarrendezés /letört ágak összegyűjtése, gereblyézés/.
 - Környezetünk növényeinek folyamatos megfigyelése: a kertekben, az erdőben és a kórházkertben nyíló virágok.
 - A bogarak, lepkék, méhek, madarak megfigyelése /bodobács, katicabogár, hangya az óvoda udvarán, a madarak fészeképítő munkája/.
 - Környezetük színeinek, a világosabb, sötétebb árnyalatainak felismerése, a tavaszra jellemző színek keresése (pl. az erdőben tett kirándulás alkalmával).
 - Megemlékezés márciusban a Víz Világnapjáról, április 22-én a Föld Világnapjáról, május 10-én a Madarak és Fák Napjáról

Módszertani alapelvek:

- A foglalkozásokon kívül időben a tapasztalatok, lehetőségek kihasználása.
- Összefüggések, jelenségek, tárgyak, lehetőleg természetes környezetben történő bemutatása
- A természettel való harmóniában élés, az élővilág tisztelete.
- Az életkori sajátosságok figyelembevétele mellett komplexitásra törekvés.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

Fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Ismerik lakcímüket, szüleik foglalkozását.
- A testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolják. Igényesek testük tisztaságára.
- Óvodájuk közvetlen környékén jól tájékozódnak. Ismerik lakóhelyük néhány jellegzetes építményét, intézményét.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában.
- Ismerik az egyes évszakok jellegzetességeit.
- Felismerik, megnevezik az évszakokat és napszakokat.
- Tudják, hogy minden élőlénynek joga van az élethez, kialakul bennük a környezetvédő magatartás.
- Ismerik és megnevezik a környezetükben élő állatokat, csoportosítani tudják életmódjuk, egyéb tulajdonságaik szerint. Felismernek néhány erdei és vadállatot, néhány madarat /költözőt és nálunk telelőt/, ismerik óvásukat, védelmüket.
- Megnevezik környezetük színeit, a sötét és a világos árnyalatait.
- Képesek tárgyak, jelenségek közötti ok-okozati összefüggéseket felismerni és ezek között összehasonlítást végezni.

A tanulási zavarok megelőzése:

A környezet megismerése során a gyermekek rengeteg mozgásos és érzékszervi tapasztalatot szereznek a környezetükről. Ezáltal fejlődik nagy- és finommozgásuk, szem- kéz koordinációjuk (környezetismereti játékok, babaöltöztetés), testsémájuk (testrészekkel ismerkedés, öltözködés), tapintás észlelésük (levelek, termések, gyümölcsök, zöldségek, állatok megismerése). Vizuális észlelésük, memóriájuk (minta kirakása) hallási észlelésük finomodik (természet hangjainak felismerése) verbális fejlesztésük is megvalósul a nevek, cselekvések, színek, formák megnevezése által.

6.6.2. A külső világ formai, mennyiségi, téri viszonyainak megismerése

A matematikai nevelés lehetőséget ad a környező valóság formáival és mennyiségi viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre. Egy folyamat, amely gondolkodásfejlesztést, cselekvéses tevékenységet foglal magába.

Feladataink:

- Biztosítjuk a feltételeket a matematikai nevelés és a gyermek fejlődése érdekében.
- Építünk a gyermekek eddigi ismeretére, természetes kíváncsiságára, érdeklődésére, problémamegoldás iránti érzékenységére.
- Kihasználjuk játék közben a gyermekek spontán kezdeményezéséből adódó lehetőségeket.
- Fejlesztjük képességeiket a tapasztalás, emlékezés, megértés, problémalátás, problémamegoldás, ítélőképesség területén.
- Összehangoljuk a gyermekek egyéni fejlesztését a csoport egészének fejlesztésével.
- Biztosítjuk, hogy a gyerekek tapasztalatokat, élményeket szerezhessenek a közvetlen és tágabb természeti, társadalmi és kulturális környezet, formai, mennyiségi, téri viszonyairól.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

- Segítjük a kommunikációs készségük fejlődését, lehetőséget biztosítunk az ítéletek megfogalmazására, kreatív gondolkodásra.
- A gyerekek számára olyan könnyed, játékos tevékenységet kezdeményezünk, amelyet a személyes tapasztalás, vizsgálódás, kötetlen szemlélődés és a kötött szempontok alapján történő megfigyelés jellemez.

Gyermeki tevékenységek

- *Tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása:*
 - Szétválasztások
 - Sorbarendezések
 - Összehasonlítások
- *Számfogalom alapozása:*
 - Mennyiségek összemérése
 - Halmazok összemérése
 - Kis számok összkép alapján
 - Sorszámnevek
 - Mérések különböző egységekkel
 - Tapasztalatok a darabszám változásairól
- *Geometria tapasztalatok:*
 - Építések, síkbeli alkotások
 - Testek, síkidomok geometriai tulajdonságainak kiemelése
 - Szimmetriák felfedeztetése
 - Tájékozódás a térben és a síkban

Módszertani alapelvek:

- A gyermek egyéni sajátosságának, tempójának szem előtt tartása.
- Az életkori sajátosságok figyelembevétele mellett a nevelési területek közötti komplexitásra törekvés.
- A foglalkozáson kívüli időben is a tapasztalatszerzési lehetőségek kihasználása.
- Játékos feladatokkal az ismeretszerzés motiválása.

Fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Vállalkoznak a gondolatok tevékenységgel és szóban történő kifejezésére. Fejlődik kommunikációs készségük.
- Képesek tulajdonságok szerinti válogatás folytatására, kiegészítésére, sorba rendezésére.
- Megítélik az igaz és hamis állításokat, képesek reális döntések meghozatalára.
- Értik és használják az összehasonlítást, kifejező szavakat.
- Kiterjedések összemérése során rendezési viszonyokat keresnek.
- Tudnak párosítani.
- Halmazokkal való műveletek során képesek a becslésre, párosításra, számlálásra, bontásra, egyesítésre.
- Elő tudnak állítani ugyanannyit- többet- kevesebbet.
- Számlálnak legalább 10-ig.
- Elképzeléseik alapján, valamint másolással a különféle elemek felhasználásával térbeli kiterjedéseket, építményeket hoznak létre.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

- Térbeli és síkbeli alakzatok azonosítása, szétválogatása során egyszerű tulajdonságokat tudnak megnevezni.
- Sokféle tapasztalatuk van a tükörrel végezhető tevékenységek körében, 2-4 elemből álló alakzat tükörképét meg tudják építeni.
- Térben és síkban való tájékozódás során értik és követni tudják az irányokat, illetve a helyzeteket, kifejező névutókat.

Tanulási zavarok megelőzése:

A halmazok képzése, összehasonlítása, válogatása, bontása során a szem- kéz koordináció, finommotorika, lateralitás fejlesztésére adódik leginkább lehetőség. Az építésnél, ami a játék és a vizuális nevelés eszköze is, alkalom nyílik a tapintásos észlelés, vizuális észlelés, valamint a téri tájékozódás, térbeli viszonyok, irányok fejlesztésére. A tükör előtt végzett gyakorlatok a testsémát, a szimmetrikus alakzatok keresése az alak-forma állandóságot erősítik.

6.7. Hagyományörzés

A természetes hagyomány átörökítés megszűnésével, eltűnésével sürgős feladatunkká vált népi kultúránk értékeinek éltetése az oktatás minden területén és szintjén, így az óvodában is. Szerencsére ezt az óvodai nevelést szabályozó szemléletmód is lehetővé teszi.

A TÁMOP 3.1.4. 08/2 pályázat alapján intézményegységeink kidolgozták a gyermekhét projektet:

Intézményünkben a „TARKA FORGATAG”, innovációval elsődleges célunk a hagyományteremtés, a partneri kapcsolatok ápolása, a közösségi érzés fejlesztése, erősítése és értékközvetítés.

Feladataink:

- Megismertetjük és gyakoroltatjuk a lakóhely, haza jobb megismeréséhez, megbecsüléséhez vezető, egyéni és közösségi tevékenységeket, ezáltal megalapozzuk magyarságtudatukat, hazaszeretetüket.
- A vidám ünneplésekkel, érzelmi benyomásokkal hatunk érzelmvilágukra és segítségével kielégítjük érzelmi szükségleteiket.

Módszertani alapelvek:

- A természetes anyagok, kiegészítők, ruhák, fejdíszek, kismesterségek eszközeinek állandó jelenlétével a gyermekek belső motivációjának felébresztése.
- A valóságnak megfelelő, hiteles hagyományok, szokások felelevenítése, megismertetése.
- A megfelelő idő, nyugodt, örömteli légkör megteremtésével a folyamatosság és a többoldalú megismerés biztosítása.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

Gyermeki tevékenységek:

Óvodánkban a népi hagyományok ápolása, meghonosítása, a természetes anyagokkal való ismerkedés régi múltat tekint vissza. Áthatja a teljes nevelési folyamatot, beépül tevékenységrendszerébe, erősíti az óvodai élet hagyományait és népszokásörző, természetóvó ünnepekkel gazdagítja azt. A gyermekekkel közösen készülünk ezekre, a régi mondókák, népköltések, népmesék, rigmusok, találós kérdések, népdalok, népi gyermekdalok, énekes-szöveges népi gyermekjátékok, díszítőművészet, kismesterségek, felhasználásával.

Egy-egy jelesebb eseményt (karácsony, farsang, stb.) hosszas készülődés, érzelmi-lelki ráhatás, izgalmas, vidám, közös tevékenységek előzik meg.

Fontosnak tartjuk azt is, hogy külsőségekben is különbözzenek a hétköznaptól (ünneplő ruha, ünnepi terítés, stb.).

Ünnepek, ünnepi szokások felosztása és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységek:

- Naptári ünnepek: karácsony, farsang, húsvét, pünkösd, jeles napok
- Gazdasági élet ünnepei: aratás, szüret, kukorica-, tollfosztó, fonó
- Emberi élet ünnepei: lakodalom, keresztelő, legényavatás, temetés
- Emlékünnepek: fogadott-, politikai ünnepek, születésnap, március 15., Anyák napja, Gyermeknap, Kihívás napja, évzáró, október 23.

Fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek önkéntesen, aktívan, örömmel vesznek részt a hagyományörző tevékenységekben.
- Kialakul bennük a hagyományok szeretete, a múlt szellemi és tárgyi emlékeinek megőrzésére, ápolására való igény.
- Természetessé válik számukra a tevékenységekben való közös részvétel, az együtt ünneplés és az ünnepeken való helyes magatartásmód.
- A hagyományörzés által érzelmileg kiegyensúlyozottá válnak, erkölcsi értékrendszerük megalapozódik.

6.8. Munka jellegű tevékenységek

Az óvodában a munka, illetve a munka jellegű tevékenységek a személyiségfejlesztés fontos eszközei, amely az óvodáskor végéig játékos jellegű marad. Munkavégzés közben formálódnak és egyre pontosabbá válnak a munkához szükséges készségek. A gyermekek megtanulják a legegyszerűbb eszközök, szerszámok célszerű használatát. A munka a napi tevékenységek természetes része.

Feladataink:

- Megteremtjük a munka alapvető feltételeit: hely, idő és munkaeszköz az életkoruknak megfelelő munkavégzésre és gyakorlásra.
- A munkavégzés nem időszakonkénti, hanem rendszeres és beépítjük a mindennapjainkba.
- Megtanítjuk a gyermekeknek az általuk végzett munka menetét, az eszközök helyes és célszerű használatát.
- A gyermekekkel együtt tartjuk rendben a környezetünket.
- Lehetőséget teremtünk az önálló és önkéntes munkavégzésre, amelyben átélhetik a munka örömeit, az eredményért vállalt erőfeszítés szépségét és nehézségét.
- A munkavégzés közben a balesetvédelmi, higiénés szabályok betartását szem előtt tartjuk.

Gyermeki tevékenységek

Önkiszolgálás:

A gyermekeknek saját személyükkel kapcsolatos munkája az étkezés, testápolás és öltözködés területén (lásd: részletesen a gondozás fejezetben). Kiscsoportban főleg év elején fontosnak tartjuk a személyes bemutatást, a differenciált segítségnyújtást. Részben osztott és vegyes csoportjaink lehetőséget adnak arra, hogy kihasználjuk az idősebb társak pozitív hatását.

Naposság:

A naposság közösségi megbízatás, nélkülözhetetlen a csoport életében. A gyermektől feladattudatot feltételez, a figyelem összpontosítását igényli. A feladatok nagy részét az étkezés körüli teendők ellátása jelenti. A naposoknál más-más jelkép is lehet (kötény, kendő), amely nemcsak a megbízatást és a feladatvállalást jelzi, hanem vonzóvá teszi a tevékenységet.

Növénygondozás:

E tevékenység során a gyermekek a növények életfeltételeinek megteremtéséhez járulnak hozzá. Évszakoknak megfelelően részt vesznek a növények gondozásában, az udvar rendjének megőrzésében. A munka folyamán a gyermekek megismerkednek egyes munkafolyamatokkal.

Alkalomszerű munkák

Ünnepek előtt a csoportok ízléses díszítésében részt vesznek a gyermekek. Alkalomszerűen főzünk, sütünk: mézeskalács, sütemény. Ajándékokat készítenek szüleiknek és társaiknak különböző ünnepekre.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

A környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkák:

- A szemetet szelektíven gyűjtik a gyermekek a csoportszobában elhelyezett különböző színnel jelölt gyűjtőben.
- Segítenek őszele a falevelek összegyűjtésében.
- A virágokat, növényeket nem tépik le, hanem hagyják az eredeti helyükön, az eredeti szépségükben.
- Szívesen ápolják a növényeket a csoportszobában és az udvaron
- Télen gondoskodnak a madarakról
- Figyelemmel kísérik az akvárium tisztaságát, etetik a halakat.

Módszertani alapelvek:

- A gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevétele és tiszteletben tartása a munkavégzés, illetve a követelmények felállítása során.
- A gyermekek munkájának segítése, egyéni különbségek figyelembevételével.
- A munkához való pozitív érzelmi viszony kialakítása az önkéntesség biztosításával.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Kitartásuk, a megkezdett tevékenység befejezésére való igényük kialakul.
- Megalapozódik a másokról való gondoskodás igénye. Önállóan végzik a naposi munkát.
- Képesek a munkamegosztásra.
- Szívesen segítenek egymásnak, felnőtteknek.
- Szeretnek ajándékot, meglepetést készíteni társaiknak, felnőtteknek.
- Örömmel segítenek az óvoda és környéke rendjének, tisztaságának megőrzésében.
- Az óvodáskor végére-a 3 év eredményeképpen- megszeretik a közösen végzett munkát, örülnek, ha kötelezettségüket teljesíthetik
- Vállalkoznak egyéni megbízásokra, ami erősíti önbizalmukat, feladattudatukat, önértékelésüket.
- Tiszteletben tartják és megbecsülik mások munkáját, illetve munkájuk eredményét.

Tanulási zavarok megelőzése

Az öltözködésnél, testápolásnál, a testrészek megérintésével, megnevezésével a testséma, a téri irányok, térészlelés fejlesztésére sok lehetőség van.

A naposi munkánál a vizuális észlelésen belül a vizuális zártság (mi hiányzik), vizuális ritmus, vizuális memória, alak, forma, méret, tapintásos észlelésen, térpercepció fejlesztése történik.

Növénygondozásnál a vizuális és tapintásos észlelésen kívül fontos szerepet kap a téri mozgás észlelése, a tér rendezése.

6.9. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodai tanulás az egész napot átható, folyamatos, alapvetően spontán tevékenység, amely a felnőtt támogató, ösztönző megértő segítségével valósul meg.

Elsődleges célunk az óvodás gyermek kompetenciáinak és képességeinek fejlesztése.

A gyermek mindent játékként él meg, minden tevékenységében más, más módon és arányban vannak jelen a tanulás és a játék mozzanatai.

Tapasztalatszerzésre, cselekvésre, gyermeki öntevékenységre épül, belső motivációból táplálkozik és többnyire a játékba ágyazódva valósul meg.

A tanulás eredménye a gyermek egész személyiségének, értelmi képességének, mozgásos megnyilvánulásainak, nyelvi kommunikációs képességének, érzelmi szociális tulajdonságainak és magatartásának fejlődése.

Feladataink

- Kialakítjuk és biztosítjuk a feltételeket a tanuláshoz /hely, idő, nyugodt légkör, eszközök, konkrét, természetes és szemléletes helyzetek/
- Biztosítjuk a lehetőséget a gyermek cselekvő aktivitásához, a sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalatszerzéshez, a sokféle tanulási formához, /önkéntelen, szándékos, direkt, indirekt/, a gyermeki szükségletek kielégítéséhez /versengés, önkifejezés, beszédkedv, szereplés/.
- A gyermeki kíváncsiság kielégítése a kompetenciaérzés, aktivitás, motiváltság, fenntartása, a komplexitás biztosítása.
- Motiváljuk a gyereket a tanulásra. Kialakítjuk és ébrentartjuk megismerési vágyát.
- A tanuláshoz való pozitív viszony kialakításával megalapozzuk a későbbi tudásvágyát.
- Kialakítjuk a gyermekekben a feladattudatot, az önálló feladatvégzést, a szükség szerinti kivárást.
- A kiemelkedő képességű tehetséges gyermekek felismerése, fejlesztése /intellektuális képességek: szókincs, emlékezet, gondolkodás, kreativitás, speciális képességek: zenei, vizuális, matematikai, mozgásos, szociális/
- A gyermekek segítése a továbbfejlődésben, kreativitásának ösztönzése.
- A részképességek lemaradásának kiszűrése az egyéni fejlettségmérő lapok alapján, jelzés az óvodavezetőnek és megfelelő szakembernek.

Gyermeki tevékenységek

- Utánzásos tanulás /mintakövetéses viselkedéstanulás/
- Spontán játékos tapasztalatszerzés
- Játékos, cselekvéses tanulás
- Óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- Gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- Gyakorlati problémamegoldás

Módszertani alapelvek

- A gyermek önmagához mért egyéni tempóban történő fejlesztése
- Az életkori sajátosságok figyelembevételével a gyermek önállóságának, egyéni aktivitásának, érdeklődésének tiszteletben tartása, elősegítése
- Személyre szabott pozitív értékeléssel, a gyermek reális önbizalmának erősítése
- Az aktualitások /évszakok, hagyományok/, gyermeki tapasztalatok, élmények, ismeretek figyelembevétele.

Fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek spontán megfigyelései egyre tudatosabbak lesznek
- A tanulási folyamat során megjelenik a szándékos figyelem
- A gyermekeknél kialakul az önkéntelen emlékezetből kiindulva a szándékos emlékezet, a felidézés képessége
- A gyermekek képesek lesznek az alábbi gondolkodási műveletek végrehajtására: analízis, szintézis, összehasonlítás, absztrahálás, általánosítás, fogalomalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása, kreativitás.
- A tehetséges gyermekek megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő tevékenységet.
- A részképességek fejlődésében lemaradó, tanulási zavaros, sajátos nevelési igényű gyermekek időben a megfelelő szakemberhez kerülnek.

7. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A gyermek spontán érése, a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a gyermek testileg, lelkileg, szociálisan alkalmassá válik az iskolai életmódra. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett, lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolai életmódra alkalmas gyermek jellemzői

Testi érettség:

- első alakváltás, fog váltás
- teste arányosan fejlett, teherbíró
- mozgása összerendezett, harmonikus
- finommotoros koordinációja fejlett
- mozgását, viselkedését, biológiai szükségleteinek kielégítését képes szándékosan irányítani

Lelki érettség:

- A gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre.
- Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik.

Kialakul:

- a térészlelés fejlettsége
- a vizuális és akusztikus megkülönböztetése
- a téri tájékozottság szintje
- a térbeli mozgásfejlettsége
- a testséma kialakulása

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

- megnő a megőrzés időtartama
- a felidézés egyre nagyobb szerepet kap
- megjelenik a szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme,
- elvont, fogalmi gondolkodása kialakulóban van,
- beszéde érthető, kiejtése többnyire tiszta, képes gondolatait és érzelmeit mások számára is érthető módon kifejezni, beszédfigyelme kialakult, megérti mások beszédét
- megfelelő tájékozottsággal, ismeretekkel rendelkezik önmagáról és természeti társadalmi környezetéről
- rendelkezik elemi, mennyiségi ismeretekkel.

Szociális érettség:

- a gyermek képes az iskolai életmód elfogadására, együttműködésre, kapcsolatteremtésre a felnőttekkel és gyermektársaival
- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, szükségleteinek kielégítését késleltetni tudja
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, elvégzésében nyilvánul meg, s ez által kitartása, önállósága, munkatempója, önfegyelme fejlődik.
- a neurológiai és egyéb hátránnyal küzdő, sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a speciális szakemberek/logopédus, pszichológus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus/ által végzett pedagógiai munka segítségével érhető el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

8. KIEMELT FIGYELMET, KIEMELT BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ GYERMEKEK INTEGRÁLT NEVELÉSE

- Sajátos nevelési igényű gyermek
Az a gyermek, aki a szakértői bizottság véleménye alapján
 - Mozgásszervi fejlődési zavarral küzdő ép intellektusú gyermek
 - Érzékszervi fejlődési zavarral küzdő ép intellektusú gyermek
 - Beszéd fogyatékossgal küzdő ép intellektusú gyermek
 - Enyhe fokú értelmi fogyatékos gyermek (Nkt.4.§ 25.)
- Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
Aki a szakértői bizottság véleménye alapján
 - Életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít
 - Tanulási problémákkal
 - Társas kapcsolati problémákkal
 - Magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd
 - Közösségbe való beilleszkedése
 - Személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos technikákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek (Nkt.4.§ 3.)
 - Az SNI illetve BTM szakértői véleménnyel rendelkező gyermekek kiemelt figyelmet és fejlesztést kapnak az óvodai élet során. Az óvodapedagógusok a

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

csoportnaplóban külön fejlesztési tervet készítenek részükre. Ezen felül speciális szakemberek foglalkoznak meghatározott óraszámban a gyermekekkel. Nkt. 45 § (2 a) bekezdés

– Kiemelten tehetséges gyermek

Aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség. (Nkt.4.§ 14)

Hazánkban az utóbbi évek leginkább vitatott oktatási kérdése a sajátos nevelési igényű gyermekek szegregált vagy integrált nevelése. Európa más országaihoz hasonlóan nálunk is felértékelődnek azok az oktatásszervezési módok, amelyek az egészséges és fogyatékos gyermekek együtt nevelését részesítik előnyben, ezáltal az esélyegyenlőség növelésére törekednek.

A 2003/2004-es tanévtől kezdve integrálunk sajátos nevelési igényű gyermekeket. A Köznevelési Törvény. 47.§ alapján sajátos nevelési igényt a szakértői és rehabilitációs bizottság állapítja meg. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek különleges bánásmódot igényelnek, de nem sajátos nevelési igényűek. Óvodánkban vállaljuk az alábbi sajátos nevelési igényű gyermekek integrációját

- Mozgásszervi fejlődési zavarral küzdő - ép intellektusú gyermekekét
- Érzékszervi fejlődési zavarral küzdő (látás, hallás) - ép intellektusú gyermekekét
- Beszédfogyatékossgal küzdő – ép intellektusú gyermekekét
- Enyhe fokú értelmi fogyatékos gyermekekét
- Pszichés fejlődési zavarral küzdő

Az integrált óvodai neveléshez az illetékes szakértői bizottság véleménye alapján biztosítani kell a szakirányú végzettségű gyógypedagógust és a speciális eszközöket /Köznevelési Törvény 47.§ (4) /

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei a következőket határozzák meg:

- A gyermekek fejlesztésének alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye.
- Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődési üteméhez, a megfelelő területen valósuljon meg, tiszteletben tartva a gyermeke személyiségét.

Az óvodai nevelés, fejlesztés során figyelembe kell venni:

- a sérült gyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadás, az eredményeket értékelő környezet segíti,
- a gyermek iránti elvárást fogyatékossgának jellege határozza meg,
- terhelhetőségét biológiai állapota, fogyatékossgának mértéke, személyiségjegyei befolyásolják,

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

- a fejlesztés céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.
- A fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek és az értelmi képességek fejlesztését. Az egyéni sajátosságok függvényében más-más területek kapnak nagyobb hangsúlyt.

A nevelési programot egyéni fejlesztési tervvel kell kiegészíteni:

- sérülés specifikus módszerek, technikák szakszerű megválasztása,
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, biztosítása,
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához,
- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

A szocializációs cél elérésének első lépése az, hogy a kisgyermek elsajátítsa azokat az alapvető életvezetési képességeket, amelyek szükségesek a közösségen belüli, önálló vagy viszonylag önálló élet eléréséhez – pl. képes legyen önkiszolgálásra.

Ezek a képességek segítik a közösségbe való beilleszkedést, és csökkentik a környezet terhelését, mivel az egyén nagyobb mértékben képes ellátni magát.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai az óvodai nevelés során:

Mozgásszervi fogyatékos

vele született vagy szerzett károsodás, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

A mozgásszervi fogyatékos gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat:

- a hiányok csökkentése, megszüntetése a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, a gyermek állapotához igazodó megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazásának nevelése.
- a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése
- alkalmat kell adni a minél sokrétűbb, mozgásos tapasztalatszerzésre
- fejleszteni kell a kognitív funkciókat, az észlelési területeket, téri tájékozódást.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

A gyermek fejlesztése, nevelése:

- **mozgásfejlesztés:** tartási és mozgási funkciók segítése, manipuláció javítása, nagy- és finommozgások célirányos fejlesztése, írás megalapozását célzó egyéb fejlesztések
- **önellátás, önkiszolgálás fejlesztése:** családdal együttműködve
- **játéktevékenység:** szükség esetén a tér átalakítása
- **nyelvi fejlesztés:** szókincsbővítés, légzéstechnika javítása, logopédussal való együttműködés
- **ének, zenei nevelés:** a gyermekekhez közel áll, fejlesztésbe beépíthető, pozitív hatása előnyösen befolyásolja a mozgásfejlődést
- **rajzolás, kézügyesség fejlesztése:** izomtónus fokozódása, törzs- és fejkontroll erősítése, kézfunkciót és manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.

Látássérült gyermek:

- A gyermek látásteljesítménye 0-33% -os látásteljesítmény közötti.
- **Aki gyengén látó.**
- Segíteni kell a gyermek részvételét a közös játékba, az önkiszolgálásba, a tárgyak helyének megismertetésében, a higiéné, a szem és a kéz tisztán tartásában.

A gyermek fejlesztése, nevelése:

- közeli és távoli környezet megismertetése
- nagymozgás fejlesztése
- térbeli tájékozódás segítése
- finommozgás fejlesztése, írás előkészítése
- érzékelés egyéb területeinek fejlesztése
- a hallás figyelem és megkülönböztető képesség segítése.

A hallássérült gyermek:

- Siket, nagyothalló gyermekeknél a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása akadályozott, következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége.

A gyermek fejlesztése, nevelése:

- a beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával párhuzamosan tudatos hangadásra képessé válik.
- megindul a passzív és aktív szókincs fejlődése
- szülőkkel való együttműködés
- nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése
- munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a gyermeket
- a hangos beszéd aktív használatának építése
- grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

Enyhén értelmi fogyatékos gyermek

- együttnevelés lehetőségének biztosítása: spontán tanulás, együttműködés, kommunikáció fejlődését szolgálja
- folyamatos gyógypedagógiai megsegítés

Beszéd fogyatékos gyermek

- nyelvfejlődés és beszédzavarok
- receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott

A gyermekek nevelése, fejlesztése:

- az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása
- értelmi fejlesztés, mozgás és észlelési funkciók, a vizuomotoros koordinációs készség javítása, érzelmi élet fejlesztése egyéni és kiscsoportos formában.

Az integrált nevelésünk célja:

- Az ép, egészséges gyermekek könnyebben tudják elfogadni és tolerálni a különféle adottságokkal rendelkező társaikat.

Feladataink:

- Inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás, a tolerancia, a türelem, a megértés, a figyelmesség, a segítőkészség, az empátia alakítása a gyermekközösségben.
- A sajátos nevelési igényű kisgyermekesek esélyegyenlőségének biztosítása, fejlődésének elősegítése.
- Egyéni sajátosságai az átlagtól eltérő viselkedési módjuk figyelembevétele.
- A szakértői bizottság által előírt 2 vagy 3 rehabilitációs óra biztosítása az óvodában /logopédus, fejlesztőpedagógus/ vagy az óvodán kívül /speciális gyógypedagógus/. Az SNI-s gyermekeknek a speciális végzettségű szakember egyéni fejlesztési tervet készít.
- A csoportvezető óvónő folyamatos kapcsolattartása a gyógypedagógussal, fejlesztőpedagógussal a gyermek egyéni fejlesztése érdekében.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek is részt vesznek a nevelési programunkban felsorolt tevékenységekben. Ezeknél, a kisgyermekeseknél is az általános célkitűzések megvalósítására törekszünk, náluk is ki kell alakulni a sérülés arányában az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek és az együttműködésnek. A rehabilitáció, rehabilitáció fő területei: mozgás, egyensúlyfejlesztés, manuális készség, kommunikáció, beszéd megértés, szókincs bővítés, értelmi képességek, adekvát játékhasználat és a szociális kompetenciák fejlesztése a feladat.
- A sajátos nevelési igényből fakadó feladatok végrehajtásánál törekedni kell arra, hogy a nem vagy a kevésbé sérült funkciók tudatosabb fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

- A fogyatékos kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes lehet, ennek felismerése és gondozása kiemelt feladatot jelent.

Nevelési alapelveink:

- Csoportonként csak egy fogyatékos és egy BTM zavarban szenvedő kisgyermek integrálható.
- Azok a csoportok, ahol sajátos nevelési igényű gyermek van, alacsonyabb létszámmal működjenek.
- Amennyiben az integráltan nevelt gyermek a feltételek biztosítása után sem tud megfelelően fejlődni, ismételt vizsgálatát kérjük.

Fejlődés várható eredményei óvodáskor végére:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek is szívesen járnak óvodába.
- A közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják őket.
- Örömmel vesznek részt speciális foglalkozásokon.
- A bemeneti fejlettséghez képest kimutatható a fejlődés.
- A szülő megfelelő partner legyen gyermeke fejlesztésében.

A beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségekkel küzdő gyermek, jellemző tulajdonságai, nevelési feladatok

Jogi meghatározása

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

4. § (3) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolatai problémákkal, tanulási, magatartásszabályzási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátostendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Beilleszkedési és magatartás zavarok megjelenésének főbb formái:

- Feladat teljesítés zavara – pl. félelem a feladathelyzetektől
- Hangulati állapot zavara – pl. kiszámíthatatlanság
- Hiperaktivitás – pl. túl sok, túl hangos beszéd, állandó babrálás, nyugtalanság
- Figyelem zavar – pl. könnyen terelhető figyelem, képtelen hallgatni
- Impulzivitás – pl. felelősség hátrítása, uralkodás másokon
- Magatartászavar – pl. szemkontaktus kerülése, alkalmazkodó képesség zavara
- Viselkedészavar – pl. durvaság, agresszió, szemtelenkedés, bohóckodás
- Emocionális zavar – pl. alvás és táplálkozási zavar, gyakori hasfájás
- Szorongásos zavar – pl. elvesztéstől való félelem és kényszeresség
- TIC zavar – pl. ritmusosan visszatérő izommozgás, hangadás,

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

Tanulási nehézségekkel küzdő gyermek

Okai

A tanulási zavarok a központi idegrendszer diszfunkciójának, illetve annak következményének tekinthetők. A korai fejlődés késleltetett voltában, illetve az egyes területeken mutatkozó nehézségekben jelennek meg: mint a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás, a koordináltság, a beszéd, a számolás, a szociális kompetencia és az emocionális érettség.

A tanulási zavar jellemzői

- A tanulási zavart legtöbbször egyes területeken történt fejlődésbeli elmaradások okozzák.
- Sok esetben valóban csak megkésett fejlődésről van szó, de gyakran igazi deficit áll a gyenge teljesítmény mögött.
- A tanulási nehézségekkel küzdő gyermekre jellemző, hogy figyelmetlen, ügyetlen, munkái rendetlenek, és teljesítménye ingadozó.
- A viselkedésbeli tünetek nagyrészt másodlagosan, a teljesítményprobléma nyomán fejlődnek ki.
- Túlnyomóan a probléma a fejlődés korai szakaszaiban, a pszichikus funkciók eltérő fejlődésének következtében lép fel.

Óvodapedagógus feladatai

- Az ismeretelsajátítás folyamatát gátló, gyengébben fejlett, diszharmonikus működést mutató részképességek megerősítése.
- Egyéni fejlesztési terv készítése és megvalósítása a napi tevékenységekben
- Az ismeretanyag hatékony beépüléséhez szükséges jártasságok, készségek kialakítása illetve megerősítése.
- A motiváció növelése.
- Bátorítás, biztatás, gyermek iránti figyelem
- sikerek, eredmények kiemelése,
- dicséret, elfogadás, együttérzés,
- büntetés, megszegés mellőzése,
- bizalom légkörének megteremtése, érzelmi biztonság
- önállóságra nevelés, differenciálás, egyéni bánásmód
- közösen elfogadott szabályok felállításával biztonság érzésének megteremtése

Kiemelten tehetséges gyermek nevelése, fejlesztése

2011. évi CXCV. tv. a nemzeti köznevelésről 4.§ 14.

„Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.”

Vannak gyermekek, akiknél már igen fiatal korban feltűnik, hogy adottságaik valamilyen területen az átlagosnál lényegesen jobbak és ehhez sokszor a kíváncsiságuk és az akaratuk szokatlan erőssége társul. A 2016-17-es nevelési évtől bevezetésre kerül a Tehetséggondozási Program, mely alapfeladattá vált a pedagógusok számára.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

A tehetség felismerése:

- A tehetséggondozás a tehetség felismerésével, azonosításával kezdődik. Fontos feladata van az óvodapedagógusnak, aki „tehetségtérképet” készít a csoportjába járó 6-7 éves gyermekekről.
- A szülőkkel megbeszélve egyeztetni azt a területet, amelyben a gyermek a leginkább tehetségesnek tűnik.

Céljaink:

- A tehetséggondozás középpontjában a gyermek teljes személyiségének fejlesztése álljon.
- (Minden erősségnek ugyanakkor van gyengébb oldala is, amely fejlesztésre szorul)
- A tehetségígéretes gyermekek azonosítása és a velük való foglalkozás életkoruknak és egyéni sajátosságaiknak legjobban megfelelő módszerekkel és eszközökkel történjen.
- Minden gyermek számára biztosítsunk egyenlő esélyt a tehetséggondozásban.
- A tehetséggondozás váljon mindennapi nevelőmunkánk részévé.

Feladataink:

- Valamely területen kiemelkedő képességű gyermek erős oldalának kibontakoztatása, gyenge oldalának fejlesztése.
- Megfelelő szabadságot és ugyanakkor biztonságot nyújtó óvodai légkör, ahol a gyermek adottságaiból képesség majd tehetség válik.
- Ingergazdag környezet kialakítása, amelyben a gyermeknek lehetősége van az óvodai élet rendjében a tehetségére irányuló hajlam kibontakoztatására.
- Mindkét intézményegységben vizuális, mozgás, tánc, drámapedagógiai műhelyek szervezése
- Szülői vélemények figyelembevétele.
- Szülők tájékoztatása a gyermek fejlődéséről.
- A tehetséggondozás folyamatának dokumentálása. (tehetségtérkép, szülői nyilatkozat, 30 órás tehetségműhely terv, jelenléti ív, feljegyzés a gyermek fejlődéséről)
- A feltételek biztosítása (hely, idő), speciális eszközök, anyagok beszerzése.
- A tehetség megjelenési formáinak felismerése: speciális képességekben (zenei, matematikai, mozgás, szociális, vizuális), viselkedési jegyekben (érzékenység, erős akarat, energikusság, fokozott érdeklődés különféle dolgok iránt), intellektuális képességekben (kreativitás, emlékezet, gondolkodás és szókincs)
- Találjuk meg a gyermek számára kiemelkedő képességének a legmegfelelőbb tevékenységet.

A tehetséggondozás gyakorlata az óvodapedagógusok dokumentációjában jelenik meg.

A tehetség fogalma, fajtái

A gyermeki tehetség megnyilvánulási lehetőségei

- átlag feletti általános képességek,
- átlagot meghaladó speciális képességek,
- kreativitás,
- feladat iránti elkötelezettség.

Az átlag feletti általános képességek

közé tartozik például a magas szintű elvont gondolkodás, fejlett anyanyelvi képességek, jó memória, hatékony információfeldolgozási stratégiák stb. Ezek szerepe természetesen más és más az egyes speciális tehetség-területeken.

A **speciális képességek** adják meg a jellegzetességét a tehetségnek. Képesség csoportok különíthetők el: nyelvi, zenei, matematikai-logikai, vizuális-téri, testi-mozgásos, szociális-interperszonális, intraperszonális. Ezek a speciális tehetségfejlesztéshez kiindulási alapként szolgálnak.

A kreativitás

is több elemből épül fel: **originalitás, flexibilitás, fluencia, problémaérzékenység** stb. Ez az összetevő is meghatározó a tehetség funkcionálásában, hiszen a tehetségre egyebek között éppen az jellemző, hogy problémahelyzetekben új megoldásokat talál, s ez kreatív képességek nélkül elképzelhetetlen.

A feladat iránti elkötelezettség

olyan személyiség-tényezőket foglal magába, amelyek a magas szintű teljesítményhez az energiát biztosítják: **érdeklődés, versenyszellem, kitartás, emocionális stabilitás** stb. A képességek bármilyen magas szintre is fejlődnek, e háttértényezők fejlettsége nélkül nincs magas szintű teljesítmény

Tehetőségesnek tehát azok tekinthetők, akik kiváló adottságaik – a négy fenti összetevő ötvözeteként - alapján magas szintű teljesítményre képesek az élet bármely tevékenységi területén.

A tehetség kibontakozása és fejlődése

Az előzőekben leírt tehetség-összetevőket nem készen kapjuk születésünk által, ezek hosszas fejlesztő munka eredményeként formálódhatnak. Elsősorban a megfelelő **érzelmi fejlődést** kell biztosítani a gyerekek számára azzal, hogy „törődünk” velük, s engedjük őket játszani.

A tehetség azonosítása, felismerése

Alapelvei:

- Az azonosításhoz a Renzulli-féle definíció ad kapaszkodókat, mind a négy összetevőre figyelni kell. / átlag feletti általános képességek, átlagot meghaladó speciális képességek, kreativitás, feladat iránti elkötelezettség /
- A tesztek segítséget nyújthatnak, de önmagukban nem tévedhetetlenek, így nem jelenthetnek egyedüli megoldást.
- A szunnyadó tehetség rejtekezik, gyakran ezért is nehéz felismerni.
- A képesség és a teljesítmény két különböző dolog, gyakori az alulteljesítő tehetséges gyerek.
- A pedagógus, szülők, vagy fejlesztő szakember és a gyerek folyamatos együttes tevékenysége ad legtöbb kapaszkodót a tehetség felismeréséhez.
- Minél több forrásból szerzünk a gyerekre vonatkozó információkat gyerek teljesítményéről, képességeiről, annál megbízhatóbb az azonosítás.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

A tehetséges gyermek személyiségjegyei

- Értelmi, szellemi hatékonyság.
- Nyitottság, az újdonságok iránti fogékonyság.
- Önmegvalósítási szándék, önkifejezési akarat.
- Pozitív énkép, magabiztosság.
- Impulzivitás (kevésbé képes kontrollálni magát)
- Kreativitás, humor, eredetiség.
- Intuitivitás, ötletgazdagság.
- Merészség, kockázatt vállalás.
- Érzékenység, problémaérzékenység.
- A tekintély megkérdőjelezése (korlátozások, kötöttségek, szabályok nehezen tűrése)

A kiválóan kreatív, tehetségígéretes gyermekek saját csoportjukban élik óvodás életüket. Elsősorban játszanak, azzal foglalkoznak, amivel akarnak, és szeretnek.

A gyermekek fejlesztése két síkon történik: óvodai csoportjukban a napi tevékenységekbe ágyazva, illetve délutáni foglalkozások keretében

Együttműködés a családdal

A tehetséggondozást sem tudja a szülő hatékony közreműködése nélkül megoldani az óvoda. Három környezeti tényező játszik döntő szerepet a gyerek tehetségének kibontakozásában: az óvoda, a család és a társak.

Fontos tehát a **szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás, információcsere**. Az együttműködés főbb tartalmi szempontjai:

- a gyermek megismerése,
- tehetség, képesség felismerése,
- célok tisztázása, egyeztetése, azonos követelményrendszer kialakítása,
- a fejlődés közös értékelése,
- a gyerek érzelmi támogatása, elfogadás, odafigyelés,
- pedagógus, más fejlesztő szakember tanácsa, módszertani segítségnyújtása,
- közös programok szervezése,

A családdal való együttműködésnek többféle szervezeti formáját kell működtetni ahhoz, hogy a kapcsolattartás hatékony legyen: szülői értekezlet, egyéni konzultáció, családlátogatás, stb.

MELLÉKLETEK

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

Legitimációs záradék

1. Elfogadta

Hévíz, 2022.09.22.
Dátum

.....
Nevelőtestület

2. Véleményezte

Hévíz, 2022.09.29.
Dátum

.....
Szülői közösség

3. Jóváhagyta

Hévíz, 2022.09.29.
Dátum

.....
Óvodavezető

4. Érvényességi nyilatkozat

2022. október 2-től, visszavonásig

5. Felülvizsgálat, értékelés időpontja: 5 évente

6. Módosítás előírásai

- Törvényi változás esetén
- Feladatváltozás esetén
- Nevelőtestület 2/3-os kezdeményezése alapján írásbeli előterjesztés nevelőtestületnek, óvodavezetőségnek.

7. Nyilvánosságra hozatala:

A fenntartó és a partnereink által megtekinthető a vezetői irodában és minden csoportszobában.

Egészséges életmód kialakítása, egészségfejlesztés

1. Nagy hangsúlyt fektetünk a környezet védelmére. Intézményünk (2013), tagintézményünk (2011) *Zöld Óvodaként* működik. A programban is szereplő ezzel kapcsolatos feladataink:
 - szelektív hulladékgyűjtés (papírgyűjtés évente kétszer, PET palack, üveg), újrahasznosítás,
 - külső környezet alakítása: virágültetés, madáretetés, esztétikus és biztonságos mászóakák telepítése,
 - Víz Világnapja, Föld Napja, Madarak és Fák Napja, Állatok Világnapja alkalmából változatos programok szervezése.
2. Helyi sajátosságunk a hévízi gyógytó, ebből adódóan két innovációs program is kidolgozásra került:
 - *Kincsünk a víz*
3. A családokkal együttműködve igyekszünk az egészséges szokásokat kialakítani, szem előtt tartva a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődését:
 - gyümölcsnapokat tartunk (nassolás helyett egészséges magokat, gyümölcsöket, zöldségeket ajánlunk),
 - egészséges szokások kialakítása érdekében kidolgoztunk egy innovációs programot: *Egészséges életmód, egészséges életszemlélet*. Ennek része, a Magvas hét, mely egy hétre kiterjedő
 - Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:
 - a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
 - a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
 - a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
 - a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
 - az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettségi-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
 - a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
 - a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
 - megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

- szüreti multság (hagyományápolás, egészséges ételek fogyasztása),
 - közös sportnap a szülőkkel (együtt mozgás, közös élmény),
 - autómentes nap (gyalogos-, kerékpáros és tömegközlekedés előtérbe helyezése).
 - szülők részére évente előadásokat szervezünk, melyek óvodásaink testi-lelki egészségmegőrzésének szempontjait helyezik előtérbe, pl: meseterápiáról, egészséges étkezésről, nemi érdeklődés kialakulásáról, iskolaérettségről stb.
4. A sport és a mozgás megszerettetése is központi feladatunk:
- lábboltozatjavító tornát tartunk a csoportokban,
 - heti egy alkalommal úszásoktatás a nagycsoportosoknak,
 - helyi és környéki sportrendezvényeken való részvételre ösztönözzük a gyerekeket és a szülőket (Hévízi-futóverseny, Keszthelyi kilométerek).
5. Az óvodai élet folyamatos napirendje által igyekszünk minél több szabadlevegős tevékenységet biztosítani. Ebben elengedhetetlen tényező az időjárás változékonysága. Ezt próbáljuk kiküszöbölni:
- nyári hőségben párapu használata,
 - megfelelő árnyékos rész biztosítása,
 - elegendő mennyiségű folyadékbevitel,
 - vizes játékok gyakoribb használata.
6. Az udvari mozgáslehetőségek tárházát próbáljuk szélesíteni:
- az óvoda udvaron kialakított kerékpárpályán kerékpárok helyes és biztonságos használatát gyakorolhatják a gyerekek,
 - trambulin használata,
 - pályázat útján elnyert ovifoci pálya használata.
- Az udvari játéklehetőségeken kívül igénybe vesszük a környékbeli lehetőségeket: játszótér, multifunkciós pálya.
7. A mozgáslehetőségek sokszínűségét külső szakemberek bevonásával bővítjük, szükség szerint korrigáljuk:
- gyógytornász,
 - futballedző (Ovifoci foglalkozás),
 - testnevelő tanár (Ugri- Manó foglalkozás),
 - képzett szakemberek (Kulcsár Mihályné féle Delacato módszer alapján kidolgozott mozgásprogram).
8. Egyre nagyobb hangsúlyt fektetünk a nyugodt légkör kialakítására, mint napközben, mint alvásidőben. Az egymásra figyelés, egymás elfogadása, az elcsendesedés, a csend fenntartása több és mindig több feladat elé állít bennünket. Ennek elérése érdekében relaxációs gyakorlatokat és javaslatokat iktatunk be a nap folyamán.

SZÓMAGYARÁZAT

| | |
|----------------------|---|
| Adekvát: | Egyenlő értékű, valaminek teljes mértékben megfelelő |
| Adottság: | Valaminek a megtanulására való képesség, vele született belső alap |
| Agresszió: | Másik személy fizikai vagy lelki megsértését célzó viselkedés |
| Anamnézis: | Kórelőzmény, fejlődési élettörténet |
| Autizmus: | Az érzelmi kapcsolatteremtésre való képesség veleszületett hiánya, a teljes szellemi fejlődést befolyásolja |
| Auditív: | Hallási, hallással kapcsolatos |
| Differenciálás: | Az érzékelési folyamatban a különböző ingerek megkülönböztetése. Különválasztás, elkülönítés. |
| Diszgráfia: | Írászavar |
| Diszfunkció: | Zavart rendellenes működés |
| Diszkalkulia: | Specifikus számolási zavar |
| Diszlexia: | Az intelligenciaszinttől független olvasási és helysírasi gyengeség |
| Egyéni sajátosság: | Az egyént a többi személytől megkülönböztető sajátos, eredeti, önálló tulajdonságok, amelyek a differenciált nevelés alapját képezik. |
| Elvont gondolkodás: | Nyelvi, fogalmi gondolkodás, az értelmi működés legmagasabb foka |
| Érés: | Növekedési folyamat, amely az egyénben olyan sorozatos változásokat eredményez, amelyek viszonylag függetlenek a gyakorlástól és a tapasztalattól |
| Érzékelés: | Egyszerű ingerekhez kapcsolódó tudatos tapasztalat. |
| Észlelés/percepció/: | Összetett ingerek felfogása, illetve feldolgozása érzékszerveink segítségével. |
| Fejlesztés: | A fejlődés segítését, serkentését célzó, tudatosan szervezett segítő eljárások köre |

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

| | |
|------------------------------|---|
| Figyelem: | Az észlelés összpontosítása, amelynek következtében az ingerek egy korlátozott köre hangsúlyozottabban tudatosul. |
| Fonema hallás: | Egymás után hallott hangok megkülönböztetése. |
| Gyakorló játék: | Kiindulópontja a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker, amely újra és újra ismétlésre készíti a gyermekeket. |
| Habilitáció, rehabilitáció: | A sérült személyiség különleges képességeinek fejlesztése, jártasságok, képességek kialakítása, a sérült funkciók korrigálása, átszervezése |
| Hiperaktivitás: | Általában kisiskolás kor előtt jelentkező túlzott aktivitással, mozgással, jellemezhető állapot. |
| Hipermotilitás: Inkluzív: | Fokozott mozgásigény, túlmozgásosság Befogadó oktatás, nevelés, személyre orientált |
| Integrált nevelés: | Ép és fogyatékos gyermekek együttnevelése |
| Iskolaérettség: | Testi, lelki /értelmi/ és szociális területen elért fejlettségi szintek, amelyek egyaránt fontosak a sikeres iskolai munkához |
| Képesség: | Az egyén pszichikus tulajdonsága, ami valamilyen tevékenység gyakorlása révén fejlődik ki, és a tevékenység végzésében nyilvánul meg |
| Készség: | Automatizált cselekvés |
| Kommunikáció: | Közlés, információcsere |
| Komplexitás: | Összetettség, bonyolultság |
| Korrekción: | Javítás |
| Kötődés: | Szoros kapcsolat két ember között. Az első kötődés az anya – gyermek viszonyban alakul ki, erre mintázódik az összes többi kapcsolat. |
| Kötetlen foglalkozás: | A gyermekek önként, érdeklődésük szerint vesznek részt, helye, ideje nem meghatározott |
| Kötöttség: | Minden gyermek számára kötelező, ideje, időtartama meghatározott |
| Kreativitás: | Alkotóképesség, képesség új gondolatok létrehozására. |
| Manualitás: | Kézügyesség |
| Metakommunikáció: | Nem nyelvi kommunikáció /gesztus, mimika, taglejtés/ |

Brunsztik Teréz Napközi Otthonos Óvoda
Pedagógiai Program
Óvodai nevelés a környezet megismerésére nevelés tükrében

| | |
|-------------------------|--|
| Motiváció: | Viselkedést kiváltó belső késztetés, indíték |
| Mozgás koordináció: | A mozgás összerendezettség |
| Nagymozgás: | Olyan mozgások tartoznak ide, amelyekben szinte az egész test, részt vesz |
| Prevenció: | Megelőzés, megelőző intézkedés |
| Részképesség zavar: | A tanulási zavarok speciális alcsoportja, amelyek az észlelés, a mozgás, a nyelv, az emlékezet, a figyelem és a gondolkodás folyamatainak hiányos működése következtében lépnek fel. |
| Szabályjáték: | Pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. Mozgásos szabályjátékok, értelmi képességeket fejlesztő játékok |
| Szegregált nevelés: | Elválasztva, elkülönítve nevelés |
| Szerepjáték: | A szerepjátékban a gyermekek különböző személyek vagy állatok, dolgok szerepét vállalják magukra. |
| Szem – kéz koordináció: | Szem – kéz mozgásának összerendezettség |
| Szokás: | Rendszeresen végzett, többé – kevésbé jellemző, beidegződött cselekvések |
| Tanulás: | A szervezetben végbemenő minden olyan változás, amely tapasztalatszerzés, gyakorlás, ismétlés következtében megy végbe és viselkedésváltozást eredményez. |
| Téri tájékozódás: | A saját térbeli helyzet észlelése és érzékelése a térhatás közvetítésével, a cselekvés koordinációja céljából |
| Testséma: | A test gravitációhoz való alkalmazkodásának, egyensúlyának, az izmok állandóan változó mozgásának megélése |
| Verbális: | Szóbeli |
| Vizuális: | A látást érintő, a látással kapcsolatos, a látási érzeten alapuló |